

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-százados pont sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 851.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Beszély-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 1.

Mai számunk főbb közleményei:

- Venereik: Egy tragédia.
- Vita a munkákkérdésről.
- Csanádmegye „kikerítése”.
- Aradi Kereskedők dolgai.
- A művészeti-bizottság megalakítása.
- Az arad-hegyaljai vasút bejárása.
- Tíz év ígatási perei.
- Megszarolták a királyt.
- A villanytelep megváltása.
- Szűpáry Pál gróf balesete.
- Véres verekedés a Belcherathban.
- Baleset a színházban.
- Téma: Harc az öregség ellen. Írta: Balogh I.
- Csarnok: A kérdés. Írta: Fröhlichné-Kalffy Margit.

Egy tragédia.

Arad, november 30

Operett országban, ahol trikóba öltözött nemzeti hősök a budapesti kávéházak tolvajnyelvén enyelegnek kacér táncokat járó honleányokkal, országmentő vagy korszakot csináló fejedelmek a hang nélkül való éneklésben találják csodálatos és soha ki nem fogyó kedvtelésüket: ebben a bolond világban egy percre elhallgat a vihogás, a léha beszéd, az örökös pletyka. A direktor főbe lötte magát. Olyan helyzet ez, amikor a bohócon rajta van még a torzító, buta, neveltető festék, — hanem alatta fájdalomtól rángatóznak az arc izmai.

Pedig ebben a tarka, tragikumhoz sehogyan se illő környezetben is szomorú, jelentősen szomorú a Vidor Pál esete. S Magyarországon, ahol az intelligenciának nehezen fejlődő fáján a színházkultusz ága nőtt a legmagasabbra, holnap erről

bizonyosan többet beszélnek, mint az Aerenthal-Lexa báró külügyminiszteri gondjairól. Beszélni fognak egy szerencsétlen emberről, aki mindazt, ami a művészi pályáján termelt: hirt, hozzáértést és talán némi vagyonát is beledobta a falánk Népszínház gyomrába. Tömte, amíg tömhette; mikor már kimerült, kétségbeesetten kapaszkodott szalmaszál és Hosztalek Nándor János után. Végre kifáradt. Elérkezett az ultimó — óh, hogy a művészetben is kellemetlenkedik a kereskedőknek ez a nehéz napja! — s ő bevégezte a számadást. Főbe lötte magát. Az elődje, Porzolt Kálmán írt egy darabot — nálunk ép tegnap adták — amelyben egy asszony ráfogja a szeretőjére a fegyvert s azt mondja: megöltem a bűnömet. Vidor elmondhatja, ha halálvergődése véget ér: megölte a gondjait.

S hogy mindjárt az elődjéről szó esett: az is egy sikeres írói pálya babérjait, szerkesztő karriér összeköttetéseit vitte a vagyonával együtt a falánk intézetbe. Csődbe jutott, mint egy kisboltos, aki rosszul épített, kiegyezkedésre alapította az üzletét. Még jó szerencse, hogy az élete nem maradt ott.

A tapsokban megvörösödött kezek most a csodálkozás miatt csapódnak egybe. Hogyne. Színházdirektorokban, különösen pesti színházdirektorokban, ujkori Polikrátészeket tekint a nép. A mihez nyulnak, aranyvá változik, még ha a Rajna Ferenc daljátéka is az. Beszélnek nyomorról, elviselhetetlen drágaságról, különféle uzsorákról, amelyek a népről immár

a hetedik bőrt nyuzzák le, és a színház, különösen a dalos fajta, mind tele van. Estéről-estére „táblás” házak. Százas, két-százas jubileumán egyes daraboknak: már nem is ujság. S a direktorok ily körülmények között csődbe mennek, főbe lövik magukat?

A Népszínháznak négy egymást követő direktora közül az első kettő vagyont szerzett, a második pár tönkrement? Ha talán nem is esik a nagy közérdek területébe — van valami izgató az ellentét okainak kutatásában.

Színházakat mindenestre könnyebb volt vezetni, a míg a publikum színházat és művészetet ment nézni, s nem primadonnákat. Primadonnák mindig voltak, azok (bármilyen hihetetlennek látszik ez ma) énekeltek, játszottak s a közönség tapsolta őket. De a primadonna ma nem primadonna, hanem közéleti tényező és drága látványosság. A primadonna politizál, a primadonna földet vesz, a primadonna sportol, a primadonna kaszinókkal barátkozik: ki ne lenne kíváncsi az ilyen primadonnákra? S az ilyen primadonnák megfizetik magukat s minden bohém-érzelgősség mellőzésével mennek egy házzal odébb, ha ott többet fizetnek. A primadonnák, akik mentenek és buktatnak darabot, ápolnak és lerugnak színházakat, emelnek és sülyesztenek direktorokat: a színházi aranybányák nekik juttatják kincseiket. Az igazgatónak csak a provízió jut, a többi művészek pedig a napszám. S ebből az országból kivándorol a gazda, az iparos, mert nem tud megélni, — még

Harc az öregség ellen.

Írta: Balogh Irma.

Metschnikow, orosz születésű francia tudós, Pasteur tanítványa és a Pasteur-intézet nagytudása, immár világhírű biológusának tel-lábol a közelmúltban „Éudes sur natur humaine” címen nagyon érdekes mű jelent meg: a könyv részben összefoglalása azoknak a cikkeknek, melyeket a szerző az „Annales de l'Institut Pasteur”-ben tett közzé. A mű nem egyéb, mint az ő életrajzi problémájával foglalkozik. Az a című műve az XX. század gyermekei csak kicsinyben mosolyognak tudunk, pedig hát a központi természettudósait ugyanaz a gondolat izgatja, mely ma Metschnikowot foglalkoztatja, csak hogy ma a tudás szélesebb, világosabb mederben folyik s a kutatás eszközei mások, mint voltak a középkor idejében. Az alchimisták a lombikok kékes lángja felé hajtva kutatták az élet jelenségeit, a XX. század tudósai élő szervezetek életnyilvánulásait tanulmányozhatják.

Metschnikow arra vállalkozott, hogy a Pasteur-intézet laboratóriumában megtalálja az emberi szervezet idő előtti elsenyedésének okát és kiküszöbölje az okot, azaz legyőzi az öregséget. Elméletének első kijelentéseit a világ mosolyogva fogadta, ma azonban, mikor teoriáját világosan le tudja vezetni, nem nevet

felette senki, sőt ellenkezőleg, még a tudományos világ is bizik benne és tapsol neki. De hogy is ne tapsolna neki az egész világ, mikor azzal biztatja, hogy az elaggás retentó réme, a tehetetlenség nem fog ráldörni s egészségben, erőben, bibliai kort fog elérhetni — miféle perspektíva!

Metschnikow abból a tényből indult ki, hogy az elgyengülés nem az összes szerves lények nyomorúsága, sőt csakis a felsőbbrendűeknél fordul elő. Így tehát az aggság nem xéretelen természetű törvény s okát kecségtető reménynyel küzdeni lehet. S Metschnikow fáradságtalanul, évek hosszú során kutatott. Első sorban az emberi organum sejt életét kezdte tanulmányozni s csakhamar rájött, hogy a fénvörsejték — fagveitáknak nevezi őket — valóságos falósejjeink, melyek a szervezetben óriási szolgálatot teljesítenek, amennyiben a szervezetbe került vészhozó mikrobákat elpusztítják, valósággal főfalják. S hogy a szervezetünkbe került betegségek csirái nem tesznek bennünk kárt, azt egyedül a fagveitáknak köszönhetjük. Ha elgondoljuk, hogy a levegőből, élelmi szerekben, vízben, az emberekkel való érintkezésben mennyi mikrobát nyelünk le, anélkül, hogy betegékké lennénk, elképzelhetjük, hogy fagveitáink milyen derék munkát végeznek szervezetünkben. Amikor pedig egy ragályos betegség levez lábunkról, olyankor a fagveiták gyengeknek bizonyulnak az-

zal a kemiai anyaggal szemben, melyet a testünkbe került halálos gyorsan főliszaporodott mikrobák kiválasztanak. Olyankor a fagveiták letessik a fagyvert s az ember beteg lesz s ha nem sikerül a fagveitáknak valamilyen se gítségére jönnünk, beáll a — halál. A védőoltások azon az egyszerű tényen alapszanak, hogy amidőn egy egy betegség mikrobáit beoltják a szervezetbe, a fagveitákat fokozatosan rászoktatják a nagyobb mennyiségű mikrobák fölemésztéséhez s mert megszokták, akkor is képesek megbirkózni velük, mikor mint fenyegető betegség csirái nagy mennyiségben kerülnek a testbe. Könnyen érthető dolog.

Csak hogy míg a fagveitákat mint életünk őreit, jótévőit bámuljuk, addig nem szabad elfelejtenünk, hogy amennyire jóbarátjaink, olyannyira halálos ellenségeink is tudnak lenni. Valóságos kétélű fagyvert szerepét játszhatják, ha — nem vigyáznak. Metschnikow óriási érdeme abban rejlik, hogy kitanulta, kitapasztalta, hogyan kell vigyáznunk, hogy fagveitáink csak mint mikrofágok, azaz mikrobafalók működjenek s ne változzanak át makrofágokká, azaz sejtévévék.

A fagveitákkal szemben szervezetünk élősejtjei állanak s pedig úgy állanak egymással szemben, mint két ellenséges tábor; az élősejtek a fagveiták ellen, hogy le ne győzzék, nek, akként védekeznek, hogy egy bizonyos

a színházdirektorok is főbelövik magukat, csak a primadonnák lesznek latifundiumok és tőkepénzek tulajdonosai!

De az örült primadonna-verseny, a primadonna-bérek föllicitálása csak egyik ok. Vidor Pál se volt idealista színház-director, de semmi esetre se az az amerikai zsánerű üzletember, aminőnek ma egy magyar színigazgatónak lenni kell. Trükkök, közönséget bódító fogások, az erkölcstelenségtől sem irtózó reklám-hajsza és sok-sok egyéb, amit nem tudunk és látunk, csak érdekeinkkel fölfogunk: ebből kell állania a direktornak, ha csak nem az állam fizeti a deficitjét. Mindennek pedig nincs köze az ugynevezett kulturmisszióhoz, amelylyel valaha hivalkodtak a „műintézetek“.

Az utolsó direktor, a ki vállalkozása kezdetén talán még hitt ebben a görög-tüzes fogalomban, ma bevégezte pályáját. S a fővárosban, a hol a színpad vezérlő fejedelmnei körül forog a világ, a direktor tragikumuma csak egy napos ujságot jelent, de nem ejti gondolkodóba az embereket. Legfőleg a népszínházi bizottságnak okoz gondot, hogy mi legyen a színészekkel, a kik elvesztették a gázsifizetőjüket. De a dolgok sorján nem fog változtatni.

Az embernek önkéntelenül eszébe jut, hogy Párisban, XVI. Lajos kivégeztetése napján az összes színházakban zavartalanul folytak az előadások. A Népszínház ma kivégzett egy direktort, de holnap zavartalanul játszanak tovább a trikóba öltözött nemzeti hősök, a kávéházi ötletességgel beszélő táncos fejedelmek . . .

+

Vita a munkás-kérdésről.

A sztrájk-törvény ügye.

(A rendmentesített Kossuth.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 30.

A képviselőház mai ülésében folytatta a kereskedelmi költségvetés tárgyalását. Szólásra még hét szónok van feliratkozva, köztük Bánffy Dezső báró és Ugron Gábor.

Ma olyan képviselő jelentkezett a folyosón, aki egyenesen azzal állt Wekerle Sándor miniszterelnök elé, hogy száz milliót szerez az

államnak, amit aztán iparemelési célokra fordíthat. Balogh György bicika képviselője mondta ezt tréfásan. Hozzátette:

— És mi lesz a jutalmam.

— Ilyen jutalomhoz Anglia kell. Abhoz kicsi Magyarország — válaszolta a miniszter elnök. — Aztán honnan szerzed a milliókat nekünk.

— Azt nem árurom el ma, csak holnap. Még pedig egy interpellációban, amelyet a pénzügyminiszternek intézek.

Balogh képviselő, hír szerint, a külföldi biztosító intézetek miatt interpellál holnap.

A pénteki nap különben is a néptelenség napja. Ha jegyzők nem volnának, nagyon kevesen volnának és ezért népszerű Benedek János javaslata, hogy a ház határozatképességének biztosítására szervezzenek legalább száz jegyzői állást.

Az elnök előterjesztésével közt referált arról is, hogy Polónyi Géza igazságügyminiszter holnap fog válaszolni Viád Aurélnak a paktum és a Fejérváry kormány vád alá helyezése dolgában mo dott interpellációjára, melyre Wekerle felelt ugyan, de neki is van hozzászólni valója.

Részletes tudósításunk:

(A kiábrások dolga.)

Bizoy Ákos: Az igazságügyi bizottság nevében bemutatja a bizottság jelentését a bírói és ügyészi szervezet némi módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyában.

Szencsényi György: A kiábrások helyzetének javítását kívánja. A kereskedelmi kormány a saját érdekét szolgálja, ha a szövetségek ügyét támogatja. A felvidéki iparosok sanyaru anyagi helyzete is javításra szorul s rájuk férne új ipartelepnek létesítésével új kenyérkereső foglalkozás. A kormány szociális programja kielégíti, de a nemzetbiztonsággal kapcsoló szocializmusnak vaskézzele való fékezését nemzetmentő feladatnak tartja. A költségvetést megszavazza.

(A szakszervezetek ellen.)

Laehne Hugó: A szakszervezetek szereplése csupa viszály. Itt az ideje, hogy a sztrájk-törvény megalkotásával a kormány véget vessen az indokolatlan béhrécoknak, de kéri a kormányt, hogy a készülő törvénybe az arató-sztrájk dolgában is vegyen be inézkedést. Kéri az államtitkárt, hogy a nemzetközi szociáldemokrata bujtogatók névsorát terjeszse a Ház elé. Újálló vámterületet kíván és teljes bizalommal van a kormány iránt.

(Egy szociálleta beszéd)

Mezőfi Vilmos: A tárca 806 millió budgetjéből a kormány munkásvédelmi célokra 4 millió koronát fordít. A két utolsó évi költség-

vetésben ugyanezeket a tételeket találja. A nemzeti-kormány új irányát ebből a költségvetésből nem tudja kiválasztani. Amiket most Kossuth mondott, elmondta már Hieronymi is. A kiábrat ez a budget nem óvja meg a pusztulástól. A gyáralapítások a külföldön is tönkretették a kiábrat, de külföldön legalább a szociáldemokrácia radikális ereje behatott a parlamentbe és megvédi a proletarizmus érdekeit. (Nagy zaj)

Posgay Miklós: Ezért fáj a feje, ugy-e?

Mezőfi Vilmos: A sztrájk-törvényről beszél. Helyesül, hogy a miniszter a munka szabadságát a zsarnoktól megatarja védelmezni, de nem zsarnokság-e, ha valaki Galiciából, Bukovinából hoz be olcsó munkásokat, hogy kioroszakolja a magyar munkásból az olyan olcsó munkát, mely mellett megélni nem bír. (Nagy zaj). Felkiáltások: Ne igazságon! Azzal dolgoztatunk, aki olcsóbb! Ez az igazi szociáldemokrácia. (Derűtség.) Vagy nem zsarnokság az, hogy Békésben egy tízezer holdas mágnás Kinából kulkat akar behozatni, hogy akkor, mikor évente százezrek vándorolnak ki Magyarországból, mert nincs kenyérük, itt még silányabb munkabéreket zsaroljon ki. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Nagyon helyesen van így! Ne igazságon a kormány ellen. A kulk nem sztrájkol!

Posgay Miklós: Ne firkáljanak a népnek rőpiratokat.

Elnök: Még sem járja, hogy a képviselő urak a legcsekélyebb ellenvélemény hírlatára így kijönnek a sodrukból. Kérek méltányosabb türelmet a szónok számára. (Nagy zaj).

Posgay Miklós: Hát lehet az ilyen zagyva beszédet türelemmel hallgatni?

(A sztrájk-törvény ellen.)

Mezőfi Vilmos: A sztrájk-törvényt hibávalónak tartja. Nem lehet megállapítani azt, hogy a sztrájk megokolt-e vagy indokolatlan. A munkaadó mindig azt fogja vallani, hogy indokolatlan. Azt sem lehet megállapítani, hogy melyik sztrájk az, amely közszükséglet kielégítését teszi lehetetlenné, mivel nincs a közszükségletnek határa. Ilyenformán kívül, hogy csak a cimbalmoszekkésítő és a belső titkos tanácsosok sztrájkolhatnak, mivelhogy ezek talán mégsem elégtelenek ki közszükségleteket. A szakszervezeteket erősíteni kell. Nem helyes, hogy az államtitkár a munkásérdekeket szembeállítja az ipar érdekeivel. (Zaj.)

(Kossuthat rendmentesítik.)

Kossuth Ferenc: Ne vegyék ki a munkásokat a nemzet testéből.

Az elnök: Ne tessék közbeszólásokkal zavarni a szónokot. (Derűtség. Felkiáltások az ügget lenségi pártan: Éljen Kossuth!)

Az elnök: Ne tessék szembetelyezkedni az elnökkel.

Mezőfi Vilmos: Sztrájkok a törvény dacára lesznek, legfőleg új fegyházakat építhet a kormány. Befelezésül a munkáslakásokkal foglal

anyagot választanak ki magukból, mely a fagvelták megőzője. De ha a szervezetben báll egy olyan processzus, mely az élősejteket gyengíti s a védőanyag kiválasztása gyengébb, a fagvelták nyomban nekik esnek, széthomlasztják s helyökbe magukat kötőszövet alakjába helyezik — ez idézi elő a senyvedést az elagpást. A hatalomra jutott fagvelták lassan felbomlasztják az izmok, az agy, a mirigyek s az idegsejteket s előidéznek azokat a ráncosodásokat, zsugorodásokat, fonnyadást, ami az öregséget jellemzi s ami ellen Török József patikájában — külsőleg — nincs hathatós szer. A fagvelták azok, melyek hajunk festékanyagját is fölemésztik s az őszülés nem egyéb, mint ók, a felettünk hatalomra került fagvelták. A küzdelem az élősejtek és a fagvelták között azonban szüntelen s a nemesebb és fontos szervelek élősejtjeivel képesek újból és újból képződni, de a folyamat mégis az elgyengülés felé visz, mert a sejtelemekek között az egyensúly a fagvelták előnyére erősen megbomlott.

Miután tehát Metschnikownak sikerült ezeket a dolgokat kísérleti alapon világosan megállapítani, magától vetődött föl a kérdés, hogyan kell védekezni a fagvelták ellen úgy, hogy azért mikrofógl szerepükből ne essenek ki? A felelet nagyon egyszerű. Helyes, egyszerű táplálkozás által; Metschnikow szinte hadat üzen a hussal való táplálkozásnak s pedig az oknál

fogva, hogy a tulságos húsevés sok rothadási processzust hozván a szervezetben létre, a szervezet mintegy önmagát mérgezi. Az öregség elleni küzdelemben a táplálkozás főszülyának a növényi s főképpen az aludt, savanyu tejre kell esnie. Az aludt tej az, mely az ember élősejtjeit frissen és erőben képes megtartani.

A bolgároknál a száz éven feletti kor nem tartozik olyan ritkaságok közé, mint például nálunk, ahol egy-egy száz-százhárom éves ember haláláról az összes lapok sietnek megemlékezni. Metschnikow utána járt a bolgár nép hosszú élete okának s arra a tapasztalra jutott, hogy sok aludt tejet esznek. S tejjüket egy mája nevű erjesztő anyaggal erjesztik. Szóval az erjesztett tej felel meg az egészségnek a legjobban Metschnikow magát is aludt-tej-kurára fogta s azt vallja, hogy mióta azzal él, egészségesebbnek és erősebbnek érzi magát. De hisz, ha figyeljük a mi tót népünk életmódját, nyomban igazat adhatunk Metschnikownak; a tót húst csak husvétkor, templomának búcsunapján és ha egy-egy tehén, ökör kitorri a lábát, vagy menthetetlenül felfuvódik, eszik s persze akkor sem sokat, de eszik sok fözeléket s vacsorája nap nap mellett fölt burgonya, a ud tejjel s reggelenként nagyon gyakran gyurott tejszta aludt tejjel, (melegen) vagy edes tejjel s milyen jó szinben van s a munkát sokkal jobban bírja, mint a magyar, aki szalonna és hus nélkül nem tud megélni. 100—102

évet azonban a tót sem eri meg, mert nagyon kevés kivétellel, mind — alkoholistá. Metschnikow a nehéz, hussal való táplálkozás mellé még az alkoholt és a vérbajokat állítja; az alkohol s a vérbajok szintugy erősen gyengítik szervezetünk élő sejtjeit.

Metschnikow kutatásainak még egy célja van, t. i., hogy az ember halálifélelme a hosszú élet következtében önmagától tűnjön el. Azt állítja, hogy az ember halálvágyának csak olyan természetesnek kellene lennie, amilyen az alvás vágya, mely az emberi természet egyik őszüőne De míg a szervezet idő előtt, önmérgezés következtében fog tönkre jutni, a halál, mint iszonyu félelem, mint a legnagyobb diszharmónia fog az emberiség életében uralkodni. Ha azonban az ember életét a teljes kifáradásig, a teljes unottságig kélte, vágyódní fog a halál fönséges és zavartalan nyugalma után. Metschnikow e tételénél már nyilván jelentkeznek a tévedés. Lehetetlen, — nem is szólva a dolog vallási oldaláról — hogy végtelenül erős élet-ösztönünknel fogva a halál vágya, mint őszüő kifejlődhetnék bennünk, mindjárt, ha Metschnikow elmélete szerint, melyet ő oly fénvesen tud levezetni, bibliai kort is fogunk elérhetni.

Metschnikow könyvének egyik nagyon érdekes részlete az, amelyben a nagy emberek halálifélelméről emlékszik meg. S abban tökéletes igaza van, hogy az ember minél magasabb fo

lalkozik s elmondja, hogy ezek rabszolga töm-
közöknél készülnek.

Zboray Miklós: Ez népgyűlési hang!

Mezőfi Vilmos: Az ipari jobbágyságot te-
remtenék meg ezzel s nem hiszi, hogy annak
a Kossuthnak a fia, aki 1846-ban a jobbágyo-
kat felszabadította, most meg akarja teremteni
az igazi jobbágyságot.

(A miniszter válasza.)

Kossuth Ferenc: A kereskedelmi kormány
nak eszébe jutott a munkások iránt ellensé-
ges indulattal viselkedni; minden egyes alkotá-
sából kitűnik, hogy ellenkezőleg, a munkások
igazságát, ügyét szíven hordja. Mindig tiltá-
kozni fogok az ellen, hogy a munkásokat a
magyar nemzet kobeletéből igyekezzenek egye-
sek kiragadni, s mintegy elentébe hozni a
magyarsággal, a magyar nemzettel. Amíg én
ebben a székben ülök, senkinek ezt megon-
gedni nem fogom. (Zajos taps és éljenzés.)

Szünet után

(Munkásellenes hangok.)

Bozóky Árpád: Sokkal jobban ismeri a
munkásokat, mint Mezőfi. A szakszervezetek-
ben dőzsölnek, pálinkát isznak a munkások.
O a kerületéből küzde a szociáldemokratákat.
O nem akarja, mint Mezőfi, kamatoztatni a ta-
pasztalatait, hanem önzetlenül a népek él. (He-
lyeslés.)

Földes Béla: Az angol szakszervezetek lé-
nyege egészen konzervatív volt mindig. Ut a
sztrájkot a aposan megvizsgálják s csak akkor
engedik meg, ha az jogosult és kihatása van a
sikerre. Mindennek dacára ott is sok ellenük a
panasz. Nálunk a szakszervezeti mozgalom 4-5
éves. A mi szakszervezeteink olyan utópisztik-
us törekvésekkel kerültek összekötésbe, a
melyek a szakszervezetek természetével össze-
nem férnek. Egy német író is mondta, hogy a
szociáldemokrácia és a szakszervezet: ég és
föld. A szakszervezeteknek a főbb jogi és
erkölcsi elveket is respektálniuk kellene, pedig
azt érintkezett munkásokkal, látja, hogy ná-
lunk teljes az elvadulás és semmiféle jogot a
munkások el nem ismernek. A szakszervezete-
ket át kell alakítani úgy, hogy megfeleljenek a
munka erkölcsi és anyagi érdekeinek.

(Neveljük a munkásokat.)

Földes Béla: A munkások körében most
tapasztalható erkölcsi és jogi anarchista főfo-
gásnak táplálékot adni nem szabad. A társa-
dalmi béke biztosításáról gondoskodni nekünk
még nagyobb érdekünk, mint máskor, mert ke-
vés olyan ország van, ahol nagy vagyonok igen
kevés munkával, tisztán lukratív módon kelet-
keznek, mint nálunk. Nevelni kell a munkáso-
kat és gondolkozásukat szabadabbá kell tenni
(Helyeslés.) Idézi egy szociálista folyóiratnak azt
az állítását, hogy még a szociálista vezetők
nagy része sem ért a szociálistához, hanem
csak egy pár frázissal vág neki ez eleinek. A
munkások óriási tömegét még meg lehet nyer-

kán áll a fővilágosodottságnak, minél finomabb
lelki életet él, a halálfélelme annál erősebb,
annál győtrőbb. (Ez az állítás teljesen téves, ha
mindjárt átlag igaz is, hogy a nép, a sze-
gény s műveletlen ember kevésbé fé a halál-
tól. Ennek száz és egy lélektani és erkölcsi oka
van. Szerk.)

Russeau egy ízben kétségbeesetten ekkép-
pen kiáltott föl: „Aki azt állítja, hogy a halál
től nem fél, hazudik.” Daudet panaszkodott, hogy
halál félelme soha sem hagyta el. Tízötven
éves kora óta szünetlenül magában hordozza a
halál nehéz gondolatát. Közéletünk egyik em-
bere nem régen szinte panaszkodva említette
előtem, hogy mióta ötven éves lett, ten minden
gond nélkül látja, hogy a halálozások per-
centje az ötven éven túl magas. Schopenhauer
egyik művében kijelenti, hogy az ember éle-
tében a legnagyobb rossz a halálnak fé-
lelme s maga a halál. S híres pesszimizmu-
sának forrása is valószínűleg halálfélelmében
keresendő.

Meischnikow, amint látni való, nem magát
a halált, a teremtő rendelkezését akarja le-
győzni, csak segíteni akar az ember egyik leg-
nagyobb nyomorúságán: az idővel való elragad-
ás, az elgyengülésen s ha fáradozásait csakugyan
gyakorlati siker fogja koronázni, a jövő évtize-
dek és évszázadok embere s különösen a mun-
ká társadalom kevesebb gondot fog az élettel
mátküzdeni.

ni a magyar nemzeti állam eszméjének, csak
ész és egy kis szív kell hozzá.

(A kormány pártatlan.)

Szterényi Sándor Mezőfi bezedésre reflek-
tál, amely népgyűlése is erős volna. A mun-
kást láncos kutyákhoz, sorfát a baroméhoz ha-
sonlíttani és azt mordeni, hogy mind éhezik,
talán még sem lehet. Mezőfi nagyban bírálta a
sztrájkjavaslatot, amely pedig még el sem ké-
szült. Ez abszurdum.

Förster Ottó: Az egész ember abszurdum
(Dörültség.)

Szterényi Sándor: Mezőfi annyira megy,
hogy a sztrájkot és a bojkottot védi, de a gyá-
rosnak azt a jogát, hogy üzemet redukálhassa,
nem akarja elismerni. Ez is abszurdum. Teljes
egyenlőség volna, ha a munkásnak a leg-
messzebb menő jogot biztosítanók, a munka-
adót pedig abban a jogában is korlátoznók,
hogy maga határozza meg, hogy folytassa e
gyárüzemét vagy sem.

A sztrájkot nem a szakszervezetek, hanem
a szervezetek kívüli álló szociálista vezetők
rendezik s az összes sztrájkokat ugyanazok az
emberek irányítják. A békéltetésnél a kormány a
legnagyobb pártatlanságot és a munkások iránt
a legnagyobb jóindulatot tanúsította mindig.
A szakszervezet szükségességét elismeri a kor-
mány, de csak addig, amíg visszaéléseket nem
követ el.

Hogy a kormány a kisipart elhanyagolná,
azt sem lehet igazsággal mondani. A kormány
büszkén hivatkozik mindarra, mit a kisipar
érdekeiben tett. Igaz, hogy egyes iparágakat
megmenteni nem lehetett, de nem lehetett máskül-
tben a megvártott viszonyok következtében.

Meg van róla győződve, hogy az igazság
csak ártanak a munkásnak, mert a szociálpoli-
tikai reformok ellen csinálnak hangulatot a tár-
sadalomban. A kormány kéri a képviselőházat,
hogy becsássa meg az igazságot és ne sújtja
miatta a munkások szreit, hanem támogassa a
kormányt a munkásérdekek gyámoltására
irányuló törekvéseit.

(Klaknázatlan kiscsok.)

Sümegi Vilmos a székelőföld érdekében szó-
lal föl Ennek a vidéknek hegyei tömördek kin-
csokat rejtnek magukban. A tudósok vélemé-
nyel szerint hatalmas fehérmárványbányákat
lehetne nyitni, amelyeknek termései kiállná a
versenyt a carrarai márvánnyal is.

Elnök vita folytatását holnapra halasztotta,
amivel az ülés véget ért.

Csanádmegye „kikerekítése.”

Négy községet vesznek el Aradmegyétől.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Megírtuk már több alkalommal, hogy Csa-
nádmegyében erős mozgalom indult meg, mely
azt célozza, hogy a megye a szegedi törvény-
szék körzetéből kiszakíttassék s Makó szék-
helylyel Csanádban új törvényszék állíttassék
fel. A mozgalom most feliríttult s egyben meg-
erősödött azzal, hogy Csanádmegye a szomszéd
Torontál és Aradmegyék egyes járásából kiké-
rekíttassék. Erről egy makói lap a következő-
ket írja:

„Makó város hatóságával Magyar Bánhe-
gyes község átiratban tudatja, hogy a község
régóta figyelemmel kíséri a makói törvényszék
felállítására körül mozgalmat, azt szíves lelök-
kel támogatja és bizik annak mielőbbi meg-
valósulásában. M.-Bánhegyesnek azonban még
továbbterjedő eszméi vannak, amelyek rövid
vonásokban a következők:

A vármegye területiális megnagyobbodása
érdekeiben keresztül viendőnek tartja, hogy Fel-
ső-Torontál és Aradmegyének a csanádi határ
közéleben fekvő négy községe vármegyénkhez csá-
toltassék.

A Felső-Torontál visszacsatolását célzó
mozgalom nem új, annál melegebb azonban,
hogy M.-Bánhegyes Aradmegyéből is ki szeretne
hasítani egyes községeket, amelyeket Csanád

megyéhez kíván csatolni. A községek a követ-
kezők: Nagykamarás, Megyes-bodás, Puztabán-
kú és Megyesegyháza. Az így megnagyobbodott
Csanádmegye azután Mezőkovácsháza, vagy M.-
Bánhegyes székhelylyel még egy járásbírósdgot
kapva.

A község jegyzője a terv érdekében már
eljár az igazságügyminiszteriumban, ahol azt
a választ nyerte, hogy az eszme igen helyes és
keresztülvihető annál is inkább, mert különösen
a jelzett aradmegyei községek nagyon távol es-
nek az aradi járásbírósdgtól.

M.-Bánhegyes községe mindezt írásba fog-
lalva, elküldte a makói polgármesternek azon
kéréssel, hogy a küldöttségben részükre is biz-
tosítsanak helyet.

Szép, szép, de vajjon azt hiszi a t. bánhe-
gyesi notárius és a csanádmegyei urak, hogy
Aradmegye tétlenül fogja nézni ezt a „kike-
rekítési” akciót? Eddig ugyan olyanformán lát-
szik, mintha nekik volna igazuk, mert itt senki
se mozog; de végre is: ha egyszerre négy kö-
zséget hasítanak ki a testéből, csak fel fog végre
ébredni ez az alvó vármegye? Ha pedig nem éb-
redne, hát emelje fel tiltakozó szavát: Aradvá-
ros, amelynek elsőrangú forgalmi érdekeibe
ütközik az, hogy ide gravitáló községek más
hova tereltessenek.

Aradi kereskedők dolgai.

(Az aradi kereskedelmi betegpénztár. — E hadá-
sok a kereskedőknek. — A kötelező kereskedelmi
testületek. — Tiszességükön verseny.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Az Aradi Kereskedők Köre választmányá-
n népes ülést tartott csütörtökön este Tedesché
Viktor elnöklésével. A havi jelentések során a
titkár megemlékezett az aradi kereskedők és
iparosok közös gyűléséről, amelyet az új mun-
kásbiztosítási törvényjavaslat ügyében tartottak.

Azon sérelmek közül, amelyek a gyűlésen
elmondattak, több időközben orvoslást nyert;
a kereskedelmi alkalmazottak kivételével a köte-
lező balasszéki biztosítás alól, a mi által a kereske-
dők jelentős újabb megadóztatás veszedelmé-
től szabadulnak meg. Azonban nem nyert ki-
elégítő elintézkést a kereskedelmi betegpénztárra
vonatkozó panasz; a kereskedelmi miniszter a
magánpénztárak, s így a kereskedelmi pénztár-
ak taglétszámának minimumát 5000 ról ezerre
szállította le. Azonban ez is oly korlátozás, a
mely mellett a vidéki kereskedelmi betegsegítő-
egyesületek legnagyobb része nem maradhatna
fenn, s így az aradi se, amely háromszáz tagot
számlál. Az volna tehát kívánatos, hogy a mi-
niszter a teljesen bevált és humánus szellem-
ben működő kereskedelmi betegsegítő egyesü-
leteknél minden megszorítástól eltekintsen, s
az ily pénztárak meghagyásának legfőbb az
legyen a főintézet, hogy már tíz év óta fenn-
álljanak.

Nagy Sándor dr. országgyűlési képviselő, a
kör ügyésze, hosszabb, érdekes beszédben szó-
lott a kérdéshez hozzá. O, ugymond, több ízben
adott kifejezést annak a nézetének, hogy fej-
lődésben levő iparunkra és kereskedelmünkre
újabb, nagy terheket rakni nem szabad. Így a
progresszív adónak tervbe vett reformjánál is
helytelennek tartja, hogy a kereskedelmet és
ipart bevonják a progresszívitásba, de a föld
birtokot nem, holott a nélkül a progresszív adó
nem lehet igazságos. A kérdés érdeméhez
szólva kijelenti, hogy a munkásbiztosítási ja-
vaslatnál fel fog szólni a képviselőházban s
igyekezni fog o- is hatni, hogy a sérelmes meg-
szorítás elojtessék.

Meer Ármio, a kör közmívelődési osztályá-

nik igazgatója bejelentette, hogy a kör januártól kezdve, szabad licum-szerű, szorozatosszerű előadásokat rendez, amelyre már elsőrendű szakembereket sikerült előadókul megnyerni. Az előadások a közgazdasági ismeretek, a magyar irodalom, a kereskedelmi vegyészeti és áruismeretek, az iparművészet, a kereskedelmi és iparjog, a kereskedelem története, a szövevény, természettudományok, az anti-alkoholizmus és egyéb, a műveltsége és a kereskedelmi szakma körébe vágó ismeretekre fognak terjedni. A jelentést a választmány örömmel vette tudomásul.

Sági Henrik, a vígalmi bizottság elnöke bejelentette, hogy a kör, mint az előbbi években, nagyszabású Szilveszter-estét rendez.

Az indítványok során Glück Dzsó szóváltette, hogy Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a képviselőház egyik legutóbbi ülésén az ipartörvény revíziójával kapcsolatban több, a kereskedő-osztályt érintő, s a kereskedőknek régi óhajait képező referatort jelentett be, azonban nem szólt arról, hogy a *létező kereskedelmi testületek* meg fognak-e valósítani, amit a kereskedők szintén régóta sürgetnek és a minnek megvalósítását szintén az ipartörvény revíziójával kapcsolatban hozzájuk kilátásba.

Nagy Sándor dr. orsz. képviselő kijelentette, hogy erre nézve a kereskedelmi miniszterhez vagy az államtitkárhoz kérdést fog intézni s a választ a körrel közölni fogja.

Többek felszólalásával kapcsolatban a választmány azon *hirdetéseket* foglalkozott, amelyek olyan adatokkal akarják a közönséget vásárlásra csábítani, amelyek valótlansága a kevésbé hozzáértők ezt is szembetűnő. Egy nemrégiben esőbe jutott cég például üzleti prospektusában azt állította, hogy *hatszáz ezer korona* értékű raktára van s ezért tud negyven perccel olcsóbb lenni, mint bármely más kereskedő — holott, a mint kiderült, a kereskedőnek ötvenezer korona értékű raktára se volt s üzletébe százezer korona értékű áru se fért volna el. Hosszabb vita után a választmány kimondta, hogy az ily hirdetések ellen úgy az iparhatóságnál, mint az aradi kereskedelmi és iparkamaránál lépéseket tesz.

Nagy Sándor dr. e kérdéshez hozzászólva, bejelentette, hogy a *tisztasságtelen verseny* ügyében, a kereskedelmi miniszter által legközelebb összehívandó ankétán e hirdetéseket jellemző példakul be fogja mutatni.

A választmány végül kilenc új tagot vett föl.

A művészeti bizottság megalakítása.

(öt új tag választása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Aradváros legújabb bizottsága, a művészeti bizottság ma délután tartotta meg azt az ülést, amelyen a törvényhatóság által kiküldött öt tag még öt új tagot választott meg. Ez az öt új tag azok sorából került ki, akik bár nem tagjai a törvényhatósági bizottságnak, de mint művészek, mint műírók, vagy mint művészek első sorban illetékesek a művészek körébe vágó ügyek elbírálásába.

Az ülésen *Institóris Kálmán* polgármester elnököt. Az ülést, művészi személyi kérdésekkel foglalkozott, bizalmas jellegűnek mondták ki. Beható vita után a következők választották be a bizottságba: *Petrovics Arzél* műszaki tanácsos, *Steiner József* műépítész, *Szántay Lajos* műépítész, *Jankó Gyula* a fa- és fémipariskola tanára és *Urhogyi Lajos* festőművész.

A bizottság ezután elhatározta, hogy az új tagok bevonásával, legközelebb megtartja

alakuló gyűlését és felkérte *Lukácsy Lajos* bizottsági tagot, hogy készítse a jövő ülésig egy tervezetet, amely a bizottság munkabeosztását szabályozza. A tervezetet a bizottság elfogadás végett a törvényhatósági bizottság elé terjeszti.

Az ülésen *Institóris Kálmán* polgármester elnöklété alatt jelen voltak: *Kádas Kálmán* főjegyző, *Lukácsy Lajos*, *Siauber József* és *Verjassy Árpád*.

Az Arad-hegyaljai vasut bejárása.

Átadták a forgalomnak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30

Az *Arad-hegyaljai motorvasutnak* e hó 18 án fölfüggesztett műtanrendőri bejárását a mai napon folytatták és fejezték be. A *Szécsi Károly* és *Somorjay Lajos* főfelügyelők, miniszteri kiküldöttek elnöklété alatt működött két bizottság bejárta és alaposan megsejmelte az *arad—radnai*, valamint a *gyorok—pankotai* vonalat és miután a pályatest mindkét vonalon az üzem biztonsága és a forgalom veszélytelen lebonyolítása szempontjából kifogástalannak találták, *megadták az engedélyt* a vasuti közlekedés haladéktalan megnyitására. A vasut igazgatósága ennek következtében holnap, december 1-én megindítja a motoros vonatait, de egyelőre — a téli idővel járó kisebb forgalomra való tekintettel — nem az előzőleg közölt menetrend szerint, — hanem a tényleges szükséghez képest redukált számban és mértékben.

A bejárásról, amelyet szűkebb társaságban fejezték be, az alábbi tudósítást adjuk:

A kereskedelemügyi miniszterium november hó 18 ára tüzte föl az *Arad-hegyaljai motoros vasut* műtanrendőri bejárását. *Séplész Sándor* dr. miniszteri osztálytanácsos és *Szécsi Károly* vasuti és hajózási főfelügyelő elnöklété alatt össze is ült a bizottság és a vasuti vonal által érintett községek zajos és meleg ovációi közben be is járta a vasutnak *arad—gyorok—pankotai* vonalát. Minthogy azonban a pályának világosnál való erős emelkedése és egyéb jelentéktelen akadályok miatt a motorok sok időt vesztek és a radnai vonal bejárására a bizottságnak ideje sem jutott, a folytatásiágos bejárását a mai napra halasztották.

Ma reggel meg is jelentek *Szécsi Károly* és *Somorjay Lajos* vasuti és hajózási főfelügyelők, a kereskedelmi miniszterium kiküldöttei, *Aradváros* és *Aradvármegye* közigazgatási bizottságainak és a vasut részvénytársaság képviselői a vállalatnak *Radnai uti* indóházában, ahonnan két bizottságra osztva, *Szécsi Károly* vezetése alatt az *arad radnai* és *Somorjay Lajos* vezetése alatt a *gyorok—pankotai* vonal bejárására indultak.

Mindkét bizottság a vonalak alapos megsejmelése után kifogástalannak találta a pályatestet és miután a közigazgatási bizottságok képviselői az engedély megadása ellen kifogást nem emeltek s úgy a forgalmi eszközök, mint a pályatest semmi kívánni valót nem hagynak hátra, a miniszteri kiküldöttek *megadták az engedélyt a vasut megnyitására*.

Érdekes, hogy a *gyorok—pankotai* vonalat bejáró bizottság motorral és mellékkocsival minden főnakkadás nélkül áthaladt a világosi emelkedésen, amely a műtkori bejárásnál leggyőzhetőbb látszó akadályt képezett. A

motor *Pankotáról* 48 perc alatt érkezett *Gyorkra*, innen pedig 32 perc alatt *Aradra*.

Holnap, december 1-jén már megnyitja az igazgatóság vonalait a forgalomnak, amelyet egyelőre a kisebb közlekedésre való tekintettel a téli hónapokban mérsékelt számú vonatokkal fognak lebonyolítani.

A bejárást eszközöző bizottságok délután fél kettőkor érkeztek *Aradra* ahol *Nagy Lajos* központ Szállójában társasbédre gyűltek össze. A lakomán számos felköszöntő hangzott el, amelyekben a miniszteri kiküldötteket, *Károlyi Gyula* gróf főispánt, *Institóris Kálmán* polgármestert, *Lócs Rezső* igazgatót, elnököt, *Sztankovits Miklós* máv. üzletvezetőt, *Kotis Lajos* vezérigazgatót, *Hartvig Györgyöt*, *Nagy Izsó* főmérnököt, *Keleti Dienes* műszaki tanácsost, *Péterffy Antalt* és *Sármarey Ávost* áttették, *Institóris* és *Sztankovits* pedig a vállalat sikerére emeltek poharat.

A bejárásán a következők vettek részt: *Szécsi Károly* és *Somorjay Lajos* főfelügyelők a kereskedelmi miniszterium, *Institóris Kálmán* polgármester, *Reicher Károly* t. főügyész, *Virágh Lajos* főmérnök *Aradváros* és *Dálnoki Nagy Lajos* alispán, *Schill József* főjegyző, *Keresztes Gyula* dr. t. főügyész, *Lengyel Sándor* dr. főszolgabíró, *Hanthó Jenő* aljegyző és *Keller Iván* főmérnök, az államépítészeti hivatal vezetője *Aradvármegye* képviselőtársaságában. Az államvasutakat *Sztankovics Miklós* aradi üzletvezető, *Rozvány Pál* felügyelő és *Bilász Piskál* forgalmi főnök képviselték. A vasuti vállalat részéről megjelentek *Lócs Rezső* igazgatósági elnök, *Kotis Lajos* vezérigazgató, *Avarffy Géza*, *Péterffy Antal*, *Steiner Ferenc*, *Schwarz Jenő* dr., *Tagányi Sándor* dr. igazgatósági tagok, *Nagy Izsó* és *Förstl József* főmérnökök, *Kepes Gyula* dr. ügyész. A motorokat készítő *Weitzer* főleg vaggongyártat *Müller Gyula* igazgató és *Szontágh Gusztáv* mérnök képviselték, akik a bejárásán is a motorokat kifogástalannal vezették.

Szapáry Pál gróf balesete.

Az automobil áldozatai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 30.

Szapáry Pál grótot, a magyar arisztokrácia egyik legkedveltebb tagját, a híres budapesti *Duna ünnepély rendezője*, ma délelőtt súlyos baleset érte *Bécsben*. Automobilja össétűközött egy villamos kocsival s a gróf súlyos sebesüléseket szenvedett.

Bécsből táviratozzák:

Ma délelőtt borzalmas erejű összeütközés történt a *IV-ik kerületben* levő *Naschmarkton* haladó villamos és egy automobil között. A karambol csupán isten különös kegyelméből nem követelt emberáldozatot, de két súlyos sebesülte van. Az eset részletei a következők:

Szapáry Pál gróf ma reggel indult el sorokujfaluasi kastélyából 60 lóerejű, hatalmas automobiljában, hogy veszedelmes betegségben fekvő gyermeke számára valamelyik híres bécsi gyermekorvost nyert meg orvosul. Ilyen irányban meg is állapodott *Mondschein dr.-ral* aki Bécs egyik legjobb gyermekgyógyásza. Az orvos a *Bristol* szálló előtt ült föl a gróf automobiljára, melyen rajtuk kívül még egy miniszteri tanácsos, a bécsi *Park Klub* elnöke és több előkelőség foglalt helyet.

Az automobil a söfőr óriási sebességgel hajtotta az utcákon keresztül. Mikor a gép befordult a *Naschmarktra*, abban a pillanatban haladt ott el egy rendes sebességgel haladó villamoskocsi. A gépet, mely egyenesen a villamosnak tartott, nem lehetett megállítani, s a karambol borzalmas erővel megtörtént. A villa-

mos oldala behorpadt, összes ablakai összetörttek, az automobil pedig darabokra szűzódott. A bentülők kirepültek az utca kövezetére.

A járókelő közönség abban a hitben, hogy a borzasztó erővel történt összeütközés emberáldozatot kíván, rohanva sietett a szerencsétlenül jártak segítségére. Erre azonban csak részben volt szükség, mert míg Szápáry Pál gróf és Mondscheln dr. súlyosan megsebesültek, addig a többieknek apróbb zúzódásokon kívül semmi bajuk sem történt.

Szápáry Pál gróf és Mondscheln dr. sebeit bekötözése után kocsin folytatták útjukat Sorokujfalu felé, mivel a kis gróf állapota olyan veszedelmes, hogy az orvosi segély egy percre sem késbet.

Megzsarolták a királyt.

Köpenick a királyi várban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 30.

Voigt mester, a kitűnő köpenicki szeszteriskolát csinált. H. hetetlenül merész tettével elkábitotta a szélhámosok fantáziáját. Megsemmisülten rogytak össze valamennyien és úgy érezték: mindannyian közönséges csirkefogók csak. Valami nagyot, valami szenzációsat, ebben a vágyban élnek a köpenicki dicső cselekedet óta. Strassnoff a derék politikus, a horvát bán és a főispok barátja már elvégezte a maga dolgát. Most, jön rögtön utána két közönséges csavargó. Nem kevesebbet csináltak: fölöltöztek öreg honvédeknek, belopóztak a királyi várkertbe s megzsarolták a királyt, I. Ferenc József, Auszria császárat és Magyarország apostoli királyát... Az igazi Köpenick után rövid idő alatt Köpenick Zágrábban, Köpenick a budapesti királyi palotában: — vajjon mi esoda Köpenicket hoz megint a sejtelenes holnap? A szenzációs eset a következőképpen történt:

Gerle János 47 éves volt városi díjnek, aki lopásért már büntetve is volt és Jakubovics György 38 éves lacír pincér egy pár nappal ezelőtt éjnek idején belopóztak a királyi várkertbe. Hogy furfangos tervük sikerüljön, fölöltöztek öreg honvédeknek. Fölvették magukra a negyvennyolcas honvédek kopott egyenruháját, fehér parókát, albuszt és ászakált ragasztották föl. Hogy a várkertben észre ne vegyék őket, egy nagy grotta alá bujtak, valamelyik vízesés mellett. Mikor aztán hajnalodott, erősen hegyezték a fülüket: mikor jön a király? Azt tudták hogy minden reggel arra sétál, s egyedül jön, mert nem szereti, ha sétáiban elkíséri valaki.

Ugy 9 óra tájban tényleg arra jött a király. Fejét lehorgasztva, gondolataiba elmélyedve lépkedett. A két öreg honvéd sem volt rest: előbujtak rejtekhelyükről s bágyadt, vontatott léptekkel a király felé közeledtek. A királyt láthatólag megdöbbentette a két vánszorogó alak. Kérdőleg tekintett rájuk. A két csavargó a király lába elé borult. Gerle beszélt:

— Irgalom, felséges uram... Negyvennyolcas honvédek vagyunk. Iréztatos nyomorúságban élünk. Éhen halunk, ha felséges uram nem segít... Nem tudunk máshogyan felséged elé járulni. Kénytelenek voltunk belopóznunk ide. Tudjuk, hogy felséged áldott jó szíve nem fog bennünket cserben hagyni...

— Hát mit akarnak?

Gerle előhuzott a zsebéből egy kérvényt s odanyújtotta.

A király megnézte, Gerle előzékenyen irószerszámot adott neki, mire a király mosolyogva írta a kérvény hátlapjára: 1800 korona kifizetés. I. Ferenc József.

— É: hol adják ki a pénzt — kérdezte siralmas, gyöngé hangon Gerle.

— F. rduljanak a házipénztárhoz — felelte jószívuén a király.

És jóságosan megmagyarázta, hol van, merre kell odajutni. Gerle rögtön után indult. Társa még ott maradt a királylyal, aki érdeklődve haligatta, amikor a csavargó a szabadság harci élményeiből mondott el egyet mást. Egy pár perc múlva megérkezett Gerle, zsebében az 1800 koronával. Mindketten térdre borultak a király előtt s remező hangon köszönték meg neki jóságos cselekedetét.

A palotaőrsg azonban észrevette a két öreg honvédet. Minthogy azonban a király közelébe menni szigorúan tiltva van, csak megszűről nézték az érzékeny jelenetet. De mikor a két csavargó el akart illani, nyakon csípték őket, telefonáltak a rendőrségre, ahonnan nem sokára megérkezett a rendőrfogalmazó egy dektívvel. L-ráncgálták róluk az ászakált, az albuszt, a parókát s régi ismerősként üdvözölték a két csavargót. Rögtön letartóztatták őket s a csavargók most a toloncházban várják, mi lesz velük.

A rendőrség p-rsze titokban tartja ezt az ügyet, mert első sorban őket éri a vád, hogy valaki be tud jutni a királyi várkeribe akkor, amikor a király itthon van. Ugyanilyen erővel bejuthatott volna oda más is, aki kárt tett volna a király életében. Most ez az eset: csak köpenicki ciny, szabadon Voigt mester és Strassnoff után...

Tíz év izgatási pörei.

Negyvennégy év és negyvenkilenc nap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 30.

A nemzeti-ségi politikának egyik attrakciója, hogy összefoglalja egy számba azt a martíromságot, amelyet fogház és pénzbüntetésben kellett elzavnedniök a politikáért. Iyen kimutatást készítet: Brots János, a román nemzeti-ségi pártnak egykori, most Bukarestben élő alelnöke. A mártíromsági tabella Brotenek Die rumänische Frage in cisbenbü-geu und Ungarn című, Lipcseben megjelent művének volt függeléke, amelynek nyilván az volt a célja, hogy a magyarországi sovínizmus borzalmait a külföld előtt minél hatásosabban fesse.

Most az aradi román ujság, a Tribuna közöl ily statisztikát. Fölsorolja azokat az ítéleteket, amelyeket az utolsó tíz évben Magyarországon nemzeti-ségi pörökben hoztak. És összeadva, konstatálja, hogy börtönbüntetésekben összesen negyvennégy évet és negyvenkilenc napot, pénzbírságokban pedig negyvenkilencezer kétszázkilencvenhárom koronát röttak ki a „sovínizista“ bíróságok.

Időben is, pénzben is szép összeg. Szerencsére megoszlott. A statisztika szerint 188 emberre es-tt ez a büntetés, még pedig vegyesen: románokra, tótokra, szerbekre és — szászokra. Hogy külön-külön ezekre mennyi esik, nincs kimutatva, de annyi látszik, hogy a legnagyobb rész a románoknak jutott.

Az aradi román lapra nyo'e pör jutott ezek közül; a vád ottal voltak Trifu Aurél, aki három havi, Maglas Manó, aki két hónapi fogházat, Bocu Szever, aki egy ízben három havi államfogházat, egy ízben pedig tizennégy napi fogházat, Russu Sorianu János, aki negyven korona, Szekula Szever, aki száz korona pénzbüntetést és végül Andrejka Ábrahám, aki egy ízben hat hónapi, egyszer pedig két hónapi fogházbüntetést kapott a cikkéért.

A legnagyobb büntetése van a statisztiká-

ban Morar V., csufudi lelkésznek, akit a kolozsvári esküdtszék másfél évi államfogházra ítél. Az elítélés okául több ízben az szerepelt, hogy az elítéltek Lu'acsiu dalával (Doina lui Lucaci), izgatták. Érdekes — ha a statisztika adata való, — hogy dr. Nyilván Miklós nagyszombati ügyvédet a „Domus sine si protego“ kezdetű dal miatt ítéltek el, amely tulajdonkép — a Gotterhalte román fordítása, s nemrég, egy Aradon tartott román banketten nyilvánosan énekeltek. Az áldozatok közé számítja a kimutatás azokat is, akiket a román nemzeti színek véletelért vontak kihágási eljárás alá, s ítéltek el egy-két napi elzárásra vagy pénzbüntetésre.

Érdekesnek eléggé érdekes a statisztika. Mindenesetre azonban tévedés lenne azt binni, hogy azok, akik összeállították ezzel — panaszkodnának. Sőt.

Véres verekedés a Reichsrathban

Pofozkodás nyílt ülésen.

Németek és csehek harca.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 30.

Az osztrák Reichsrath mai ülésén kitört a cseh radikális kisebbség visszafojtott tüze és Zazvorka cseh- agrár képviselő egy indítványának csekély többséggel való elvesztése után oly pokoli lármának, zenebonának és véres verekedésnek lett színhelye a parlament ragyogó ülésterme, a melyhez képest a Badeni-kormány alatt a lex Falkenhayn megszavazása miatt kitört botrány egészen eltörpül. A vezérszerepet Holansky képviselő játszotta, akinek rohama az elnöki emelvény ellen jeladás volt az általános verekedésre. Egymást pofozták a csehek és németek, a karzat pedig pártokra szakadva, éljenezte azt, aki felülkerekedett.

A percéig tartó botrányos jelenetekről, amelyeknek még az ülés fölfüggesztése sem vetett véget, az alábbi részletes tudósítást adjuk:

A Reichsrath mai ülésen szavazott a csehországi választókerületek beosztása felett és a Ház el is fogadta a bizottsági indítványt, amely a csehországi márdumoknak nemzeti-ségi szerinti fölosztására vonatkozik. Az összes indítványokat elvetették. Zazvorka képviselőnek azt az indítványát, hogy egy cseh községet tegyenek ki egy német választókerületből 188 szavazattal 126 ellenében elvetették. Az eredmény kihirdetését a baloldalon brávózással fogadják, a jobb oldalon pedig óriási láрма tör ki. A képviselők össze-vissza kiáltoznak, szitkozódnak, füttyölnek és padokat vernek.

Freil képviselő kétségbe vonja a szavazás eredményét és Sobotka, Sternberg gróf és több cseh agrárius által követve, fölrohan az elnöki emelvényre.

Holansky, aki eddig nyugodtan ült a helyén, szintén fölrohan az emelvényre és olyan formán viselkedik, mintha föl akarná dönteni az elnök asztalát.

Amikor a baloldalon észreveszik, hogy az elnök asztala veszélyben forog, Albrecht, Löcher, Wolff, Prohaska és Jellinek képviselők fölrohannak az emelvényre, ahol veszedelmes tolongás támad. Schweiner hatalmas ugrással átveti magát a miniszteri padon és egy másik ugrással a jegyzők asztalán át a veszekedő csoportok kellő közepébe ugrik.

Schreiner így éppen Holansky mellett ter-

mett, akit egyik kezével nyokon ragad, másik kezével pedig többször arcát üti.

Rések képviselő szintén odaugrik, Holanskyt hátrarántja és a következő percben Holanskyt, mint valami football labdát az elnöki emelvényről a falhoz rugják, ahol mintegy oda-
tapadva, percekig mozogni sem tud.

Gröschl és Klofac szintén összekapnak és csak nagy nehezen sikerül őket szétválasztani. Ekkor Gröschl miniszteri székét ragad fel, fenyegetőleg megforgatja a levegőben és a küzdők felé akirja hajítani, de szerencsére kivészik a kezéből.

A gabalyodás általánossá válik és az elnök, aki nem tudja, hogy mit csináljon, végre fölfüggeszti az ülést és elhagyja a termet.

Ebben a percben megjelenik a teremben Beck báró miniszterelnök, aki csillapítanlgyekszik az izgatottságtól kipirult hadonászó képviselőket.

Eközben fölemelkednek a helyükről a nagynémetek és ezt kiáltják:

— Ejen a választól reform, öljen a német-román blok!

Ujból óriási lármák kerekednek és bár az ülés fel van függesztve, a képviselők tovább vitatkoznak.

Beck miniszterelnök ezalatt folyton csillapítja a képviselőket. Éppen Klofacnal beszél s ez válaszol neki, amikor olyan jelenet támadt, amelyhez hasonlót még a Reichsathban folyt legádázabb tusáknál sem láttak. Klofac azt feleli a miniszterelnöknek, hogy *Albrecht jegyét meghamisította a szavazás eredményét.* Albrecht, aki a közönségben állott, hallja ezt a vádat, odarohan Klofacra, a nyakánál fogva megragadja és Klofacnak, aki őt csalónak és hamisítónak nevezte, *kezével többször arcába vág.* Klofac orráról leesett a csipetlője, amelyet az odarohanó képviselők aztán eltapostak. Amikor a verekedőket szétválasztják, észreveszik, hogy *Albrecht kezén véres karcolások vannak,* amelyeket azonnal beragasztottak.

Mialatt Albrecht és Klofac verekesznek úgy a cseh radikálisok, mint a németek részéről többen odarohannak és lármás szóváltás, sőt *dulakodás támad a képviselők között,* miközben több képviselő *kezét és nyaklándóját letépi.* A nagy dulakodásban a Ház több hivatalnokát is megtrugdosták.

Több nagynémet képviselő és néhány félénkebb képviselő a verekedés láttára annyira megijed, hogy telefonon a *Házba hívták a mentőket,* akiknek azonban nem akadt dolguk.

Negyed óránál tovább tartó botrányos jelenetek után a verekedés megszűnt és a lármák nagynehezen lecsillapodott.

Baleset a színházban.

Kesztlerné és Mariházy veszélyben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Porzolt Kálmán nagy sikert aratott *Asszony* című drámájának ma esti második előadásán, nemcsak az érdekesen perdülő drámai jelenetek, hanem egy baleset is izgalomba hozta a közönséget, amely zsufozásig megtöltötte a színházat. Az előadás mindvégig simán ment, de a negyedik felvonásban egy rosszul megtöltött revolver, majdnem nagyobb balesetet idézett elő és csupán a véletlennél köszönhető, hogy az előadás két szereplője, Kápolnay Juliska és Mariházy Miklós nem kerültek komoly veszélybe.

A negyedik felvonásban a hülsen asszony, akinek szerepét Kápolnay Juliska játszotta, lelővi a csábítót személyesítő Mariházy Miklóst.

A lövést megelőzőleg nagyobb jelenet van, amelyben az asszony és a csábító dulakodnak. Az asszony kicsavarja a csábító kezéből a revolvert és rásül.

Kápolnay Juliska az előírás szerint járt el. A revolvert elsütötte és ekkor történt a baleset. A fojtás ugyanis megsértette Mariházy jobb lábát és a puskapor tüzetől meggyulladt a nadrágja is. Ezen szakra Kápolnay Juliska ruháját is meggyújtotta. A közönség, amely lélekzetét visszafogva nézte a dráma fejleményeit, legnagyobbbrészt nem vette észre a balesetet, de többen a közönség köréből megláták a tüzet és izgatottan ugrottak fel helyükéről. Szerencsére azonban nagyobb baleset nem történt, mert ugy Kápolnay Juliska, mint Mariházy kezükkel, pár pillanat alatt eloltották égő ruháikat. Az előadás ekkor már végére ért és a függöny csakhamar legördült, anélkül, hogy pánik tört volna ki a színházban.

Aradi mérnökök bálja.

(Előkészületek a mulatságra.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30.

Rögen nem volt már táncmulatság iránt oly széleskörű érdeklődés, mint amilyen a közönség Aradon és megyeszerte a *Mérnök és Építész Egylet* által 1907. január 5-én rendezendő *Mérnök bált* várja. Kétségtelen, hogy ilyen nagy arányú táncmulatság régebben nem volt már Aradon. A rendező-bizottság a bál időpontját is helyes érzéssel állapította meg és sem fáradságot, sem anyagi áldozatot nem kímél a siker érdekében.

A lelkes és ambiciózus rendezői gárda a legnagyobb tevékenységet fejt ki és szép megteremtésekkel kedveskedik majd a bál közönségének. A belépőjegy árát úgy családok, mint egy személy részére tíz koronában állapították meg.

A bálbizottság és a rendezőség névsora a következő:

A bálbizottság és rendező bizottság névsora a következő:

A bál *Lady patronesse* gróf Károlyi Gyuláné urnő őrné-ösága.

A bálbizottság *elnökei*: Barabás Béla dr., Bohus László báró, Hegedűs László, Károlyi Gyula gróf, Szankovits Miklós, Urban Iván.

Alelnökei: Andrányi Károly, Dánoki Nagy Lajos dr., Gutajahr Mihály, ifj. Neuman Adolf, Sarmezey Endre, Virágh Lajos.

Jegyzői: Dániel Endre, Ransburg Sándor, Reisinger Sándor, Tóthossy Géza dr.

A rendező bizottság *elnökei és alelnökei*: Schör Lajos, Fetter Géza, Henrich Sándor, Kátona Béla, Keller Izó, Leopold Zsigmond, ifj. Lócs Rózsa, M-dveczky Zsigmond, Ottenberg Tivadár, Varjassy Lajos.

Jegyzői, pénztárnok és ellenőrök: Remenyik László, Rozvány Pál, Sántay Béla, Stengl András, Hajak Rózsa, Papp Ferenc, Maresch Gyula, Szathmáry Mihály, Darvas Lajos, Gellényi Ernő, Tabakovics Emil, Tanner József.

Rendezők az egyület tegyel.

A bál meghívók, amelyeknek szétküldését legközelebb kezdik meg, eredetiségük és csinos külsejükkel a rendezőség ötletességét dicsérik.

Mintegy megtörténhetik, hogy egyesek nem kapják meg a meghívókat, a bizottság ez uton is felelő azokat, akik meghívóra igényt tartanak, hogy forduljanak a rendező-bizottsághoz (Mérnök-egylet Központi szálló.)

A bál rendező-bizottsága holnap délután öt órakor gyűlést tart. Az elnökség arra kéri a rendező-bizottságot, hogy tekintettel a tárgy fontosságára, pontosan jelenjenek meg. Este nyolc órakor társasvacsora lesz a *Fehér Kereszt* külön termében, amelyre az összes együleti tagokat meghívja az elnökség.

Vidor Pál öngyilkossága.

Kik üldözték a halálba?

Fedák Sári szerepe.

Az inzultált primadonna.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 30.

Vidor Pál, a fővárosi Népszínház igazgatója ma délután öngyilkosságot követett el. Föbelötte magát és meghalt. A halálba kergette az az intrikus társaság, amely már hosszú ideje dolgozik azon, hogy a Fedák Sári kezére játszsza a Népszínházat. Emlékezetes az a puccs, mely egy hónappal ezelőtt hiúsult meg s melyben Fedáknak olyan csunya szerep jutott. Azóta fokozott erővel folyt az aknamunka. És Fedák Sári végre ma elérte vágyai netovábbját: a bukásba s a bukás előtt a halálba kergette Vidor Pált. Szabad a pálya.

Már délutáni különkiadásunkban hirtadtunk a tragikus eseményről, melynek részletei a következők:

(Az első híradás.)

Az első távirat a következőket jelentette: A budapesti Népszínház évek óta tartó válsága ma emberáldozatot követelt. Vidor Pálnak a színház igazgatójának ma kellett volna személyzetét kifizetnie. E célra 48000 koronára volt szüksége, amely összeget azonban előteremteni nem tudta. Kétségbeesésében bezáróztatta a színház épületében levő irodájába és délután egy órakor *föbelötte magát.* Nyomban hívták a mentőket, de mire megérkeztek, *az igazgató meghalt.* Az öngyilkosság híre nagy szenzációt kelt országsszerte.

(A bukás szelén.)

Vidor Pál tragikus esetének közvetlen oka az az anyagi zavar volt, melybe az utóbbi időben az igazgató jutott s mely a teljes anyagi bukás szélére sodorta. Vidor Pál 1904. március 7-ikén vette át a Népszínház bérletét pénz nélkül. Az adósságokkal kezdődő vállalatot nem bírta felfenntetni s egymásután vette magára az új terheket, melyek a szó szoros értelmében egymást szülik.

Vidor Pál az utóbbi napokban nagyon kétségbeesve járt-kelet. De azért titkolta aggodalmait s azt, hogy mily tragikus tervet forgat fejében, nem sejtette senki sem. A színházban derűs nyugalmat erőltetett magára. *Ma* tegnap is, mikor egy régi ismerősével találkozott, csendes humorral leplezte keserűségét. Ismerőse becéző néven szólította meg:

— Hogy van, kedves Vidor tata?

— Hála Istennek, nagyon rosszul, — felelte az igazgató.

A boldogtalan emberen a figyelmes szemlélő már ekkor láthatta azt a sötét rezignációt, amely halálba kergette.

(Az utolsó híradás.)

A beavatottak már régóta süttogva tárgyalták, hogy mi lesz december 1-én. Sokan remélték, hogy Vidor valahogyan kimenekülhet a bajból s rendezheti ügyeit. Vidor azonban tudta, hogy a tönk szélére jutott, s hogy a bukás, — ha csak valami csuda nem történik, — *elkerülhetetlen.* Ma azután megérkezett a kegyelemdífés: a Pesti Hírlapban az alábbi közlemény jelent meg:

A Népszínház bérletének ügye, sajnos, ismét aktuálisá vált. Szombaton, december hé elsején, esedékes Vidor igazgatónak 85000 koronás bérhátraléka, melynek lefizetésére tudvalevőleg még június havában moratoriumot ka-

pott december 1-ig, esedékessé válik továbbá a tagok rendes fizetésén kívül még a szűnidei gázsi egy része is, melyre viszont az elsőrendű tagok adtak haladékat az igazgatónak. Vidor Pál, mint értesülünk, nincs abban a helyzetben, hogy mind a fizetési kötelezettségének eleget tegyen s erről jelentést fog tenni a népszínházi bizottságnak; hivatkozik önhibáján kívül keletkezett újabb veszteségeire és mindezek alapján újabb halasztást kér a bizottságtól. Ezt a kérelmet a bizottság nem teljesítheti s így a válság akuttá válik. A népszínházi bizottságnak kötelessége már most, mielőtt Vidor Pál igazgató fizetésképtelenségéről hivatalosan tudomást szerez, azonnal és sürgősen kiírni a pályázatot.

Vidor elolvasta a közleményt s látva hogy szomorú helyzete nyilvánosságra került, kétségbeesésében szánhatta magát reá az öngyilkosságra.

(Az öngyilkosság.)

Maga az öngyilkosság úgy történt, hogy Vidor felment a színház második emeletén levő igazgatói szobába, bezárta az ajtót s íróasztalához ülve egy papírszeletre a szavakat vetette:

Anyuskám, Pollikám, isten veletek!

Azután eltávozva íróasztalától, leült a pamlagra, szembe a Hegyi Aranka mosolygós szobrával s azzal a képpel, mely művészi sikereinek legrészebb idejéből származott s amelyen Bisha Lujzával együtt van levéve. A revolvért, melyet direkt a csőre vett, jobb halántékához illesztette és elütötte.

Háromnegyed-ny felé járt az idő. A revolver durranását nem hallotta senki. Lent a színpadon éppen a *Falusi Madonna* próbái folytak. A társulat tagjai Fedák Sárít várták, aki azonban főlegkor még nem jött el. Mivel e miatt a próba megakadt volna Barna Izsó karmester, *Szterényi* Adolf karónokos és *Bátori* Eliza segédszínésznő felmentek az igazgatói irodába. Miután az ajtó be volt zárva, többször kopogtattak. Választ nem zaptak, s így Barna abban a hiszemben, hogy bent nincsen senki, elővette sáját kulcsát és kinyitotta az ajtót.

Alig lépett azonban be, ott látta Vidor Pált eszmélet nélkül, halotthalványan, amint a pamlagon hevert és hangosan hörgött. A karmester, aki első pillanatban azt sem tudta, hogy mi történt, rémülten futott le társával a színpadra, hogy valakit orvosért küldjön. Egyidejűleg a mentőkért is telefonált.

Ezalatt többen felmentek a tragédia színhelyére s a színházban egy pillanat alatt elterjedt a hír, hogy Vidor Pál öngyilkosságot követett el. A próba egyszerre megakadt. A társulat tagjai sírva szaladtak fel az igazgatói irodába, hogy Vidort, akit mindenki szívből szeretett és tisztelt, láthassák. Szívfacsaró jelenet volt, mikor Vidornak tudomására hozták a szörnyű esetet. A szegény asszony hangosan sikoltva rohant fel férjéhez s amint az élettelen testet meglátta, *ájulva esett össze*. Alig bírták eszméltre téríteni. Levitték a földszintre, ahol Vidorné igazgatóságában be akarta zúzni az ablakokat, hogy az utcára juthasson. A szerencsétlen nő a haját tépte, átkozta azokat, akik el akarták ferjétől venni a színházat, akik áskálódtak ellene s akik anyagi romlásba kergelvé őt, egyuttal az öngyilkosságba is belekergettek.

Ezalatt megérkeztek a mentők, s úgy, ahogy beközltek az eszméletlen állapotban levő igazgatót sebét. A boldogtalan embert levitték a mentők csőre s elszállították a II. számú sebészeti klinikára. Csakhamar megérkezett a rendőrség kiküldöttje, Tóth János rendőrfelügyelő is, aki lezárta az irodát s jegyzőkönyvet vett fel az esetről.

(A színház.)

A színház homályos folyosóján s színpadán sírva jártak keltek a szerencsétlen ember pályatársa. Csakhamar megszólalt a telefon is s a kíváncsiak tömege árasztotta el kérdőzködéseivel a színházat. Fedák Sári, akit telefonon értesítettek a szomorú eseményről, telefonon fejezte ki részvétét s tudomására hozta a társulat tagjainak, hogy amennyiben tőle telik, rendelkezésükre áll. A társulat tagjait valamivel később összehívták s tudomásukra adták, hogy a polgármester azt üzenie, hogy maradjon mindenki a helyén, mert ő gondoskodik róluk.

Amíg ezek történtek, Fodor Oszkár, a színház titkára egy előkelő és gazdag urtáborral folytatott tárgyalásokat. Az illető ugyanis hajlandónak mutatkozott a színháznak a válságból való kimentésére. Már alig volt közöttük *differentia*, mikor híre jött az igazgató öngyilkosságának, mire a tárgyalások természetesen megszakadtak.

(Vidor állapota.)

Vidor Pál 1/2, 2 órakor érkezett meg a Reczey-klinikára, ahol még ott a átkozta Reczey tanárt, aki rögtön go-dozás alá vette az eszméletlen embert. A kórtást eltávolította s konstataulta, hogy a golyó megakadt a jobb homlokcsontban. Vidor estig nem tért eszméltre. Az orvosok állítása szerint *sebe föltétlenül halálos*.

Későbbi távirat jelenti:

Vidor Pál ma este fél hét órakor meghalt anélkül, hogy eszméletét egy pillanatra is visszaszanyerte volna. A mai előadás a haláleset miatt elmaradt.

(Fedák és Bárd.)

A Népszínházban még a következőket beszéltek az öngyilkosság előzményeiről:

A Népszínház, mióta Vidor Pál kezére került, rohamosan hanyatlott. Vidor, aki ugyancsak teie volt jóakarattal, nem értett a műintézet vezetéséhez s nem vette észre a háta mögött az ő rovására folyó gazdálkodást. Ő maga már két esztendeje nem vette fel a fizetését, hanem a vagyonából élt. Az utóbbi időben már mindenét elzálogosította, olyannyira, hogy a minap kénytelen volt 20 koronát kérni a főpénztárostól. A nyugtát következőképp állította ki:

Főlvettem husz koronát két évi fizetésemre.

Később azonban mégis visszafizette a 20 koronát s visszakérte a nyugtát.

Vidor az utóbbi időben mindent a Rab Mátyás sikerétől remélt. Ez a remény azonban nem vált be. A darab és Fedák Sári már az első estéken sem voltak képesek egészen telt házat vonzani s a legutóbb már alig fedeződött valahogy a napi kiadás.

Vidor kétségbeesett tettének okául a beavatottak a Bárd séget és Fedák Sárít emlegették. A Bárd cég, mely a Rab Mátyás előadási jogának birtokosa, napról-napra lelketlenül követelte a szerencsétlen embertől a tantlémeket, azzal tenyegetőzve, hogy megvonja tőle a darab előadási jogát. Fedák Sári pedig úgy szerződött Vidorral, hogy naponta 600 koronát kap egy fellépésért, még pedig úgy, hogy ezt a pénzt este 8 óráig megkapja, mert különben a második felvonásban már nem jön a színpadra.

A tantlémre és Fedák fizetésére szükséges összeget Vidor ma délelben *sehogy sem tudta előteremtteni* s mert félt, hogy az esti előadást nem tarthatja meg: *inkább a halált választotta*.

A színház mai próbáján az egyik kórta figyelmeztette Vidort a Pesti Hírlap fentidézett közleményére. Vidor elvette a lapot, feltette a szemüvegét és olvasni kezdett. Arca vörvörös lett, izgatottan felugrott, dődögött valamit, majd vad szitkokban tört ki, átkozta azokat, akik ellene áskálódtak s átkozta önmagát is. Azután hirtelen csaszolt a rendezőnek:

— Sürgős do'gom van, nem lehetek itt próbán. Csínáljátok nélkülem.

Ezzel vette a kalapját és kislépett az utvarra. A színház kapujában álló színészek köszöntek neki, de ő nem állott szóba velük csak megbillentette a kalapját. A villam megállóhely előtt tétozva állott meg, mint ki küzdene magával. Azután elment. Hogy hová nem tudhatni, de nincs kizárva, hogy *akkor ment a revolverért*.

(Beccületes ember vagyok.)

Egy hír'apító ma felkereste Stoll Karoly a Népszínház főrendezőjét, aki tegnapelőtt beszélt utóljára Vidorral. Stoll elmondta, hogy Vidor már akkor nagyon szomorú volt. Stoll nek feltűnt a direktor kedélyállapota s megkérdezte tőle, miért olyan rosszkedvű? Vidor elfehéredett:

— Bukott ember vagyok! — tört ki keservesen. Majd besélni kezdett. Elmondta, hogy szombaton már nem tud kötelezettségének eleget tenni.

Stoll itt közbeszólt:

— Ha ilyen lelki gyötrelmeid vannak, akkor legokosabban teszed, ha inkább csödbé messz!

— Én beccületes ember vagyok! Nem megyek csödbé! *inkább a legrosszabbat*, mint ezt. Stoll vigasztalta a szerencsétlen embert aki erre nagyrehezen megnyugodott s javítgatian optimizmusával így szólt:

— Ej, még van három napom! Addig csak sikerül valami!

... Sikerült ...

A fővárosi népszínházi bizottsága ma estét ülést tartott. Ezen azonban még nem döntöttek a színház átadása tárgyában. A döntés valószínűleg holnap lesz.

(Inzultálják Fedákot.)

Ma este nagy néptömeg gyűlt össze a Népszínház színpadi bejárájánál és tüntetett Fedák Sári ellen, akiről nagy fizetése miatt azt tartják, hogy ő okozta Vidor halálát. A tömeg főnyezető magatartást tanúsított és a színházba megjelenő Fedákot *tettleg is inzultálta*. A színésznő csak nagyrehezen, a rendőrség fedezet mellett hagyhatta el a színházat.

Más tudósítás a következőket jelenti a tüntetésről:

Fedák Sári este hét órakor megjelent a színházban, mert nem tudta, hogy nem lesz előadás. A színház előtt óriási tömeg várta és leírhatlan lármával fogadta Fedákot.

— *Pfuj bestia, halálba kergette Vidort!*

— *Le a lábmuvésznővel, ki kell dobni!*

— *Szégyelje magát az a perszóna!*

— *Gyalázatos rongy! Vérszopó pióca!*

Ezeket és a reprodukálhatlan kifejezéseket egész tömegét zúdították Fedákra. Néhány embernek sikerült a színésznő közelébe férkőznie és *állítólag bottal meg is ütötték*. Ezt azonban a színház több tagja valótlannak mondta.

Fedáknak sikerült bemenekülnie a színházba, ahol állítólag *magára öltötte komornája ruháit* és ezekben észrevétlenül kirozent a színházból, kocsiába ült és lakására hajtatott, ahonnan még az est folyamán *elutazott Budapestre*. Ezt azonban még nem lehetett bizonyosan megállapítani.

(Vidor és Marházy.)

Vidor Pál megdöbbentő tragédiájának aradékonakozásai is vannak. Amik csak nagyon keservesen tudnak, szegény Vidor Pál az utolsó napokban Aradtól várta a segítséget, mely őt az anyagi bukástól megmentse és ha ez a segítség csak pár nappal hamarabb érkezik, úgy Vidor Pál nem követi el végzetes tettet.

Vidor Pál az utolsó héten *Marházy* Miklóssal az aradi Nemzeti színház helyettes igazgatójával folytatott tárgyalásokat a Népszínház

ziliált anyagi helyzetének rendezése ügyében. Marházy Miklós egy dussgazdag jó akarója ugyanis hajlandó volt Vidor Pálnak jelentékenyebb összeget rendelkezésére bocsájtani, ha Vidor Marházyt társigazgatónak veszi maga mellé. A tárgyalások a legkomolyabb formában indultak meg, azonban a dolog perfektuálása halasztást szenvedett, mert Marházy az Asszony aradi bemutatójára készülve nem mehetett Budapestre, hogy személyesen folytassa a tárgyalásokat. Vidor és Marházy között a tárgyalások sürgöny és telefon útján történtek. A Népszínház igazgatójának legutolsó sürgönye, amelyet tegnapelőtt délután kapott Marházy, így szól:

— Igen fontos ügyben kérem azonnali feljövését Budapestre. Sürgönyértésítést kérek érkezéséről

Vidor
Népszínház.

Szomorú érdekességű, hogy Marházy ma délután sürgönyileg tudatta Vidorral, hogy délután négy órakor telefonon óhajt vele beszélni. Marházy az „Aradi Közlöny” rendkívüli kiadásából értesült Vidor tragédiájáról. Biztosra vehető, hogy Vidor Marházy táviratát már nem kapta kézhez.

A szerencsétlen ember dacára a legkomolyabban folytatott tárgyalásoknak, nem várhatta meg a dolgok végleges elintézését, mert ijesztő gyorsasággal közeledett a kritikus december elseje, melyre Vidor a Marházyval folytatott tárgyalások alatt is gyakran tett célzásokat. Marházy komoly reflektáns volt a Népszínházra és ha a szomorú tragédia ilyen váratlanul be nem következik, úgy Vidor ügyel rendezetnek és Marházy Miklós a Népszínház igazgatója.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: A milliárdos kisasszony, operett. (Bérlés B.)
Vasárnap: Délután: Cifra nyomorúság, színmű.
Este: Vig óravezgy, operett. (Bérlés C.)

Treville visszajön.

(A sevillei borbély és egy koncert-estély. — Mihályi József és Hegedűs Ferenc operaházi tagok vendégjátéka.)

Amikor Treville kisasszony Aradról eltávozott, megígérte Szerdrey igazgatónak, hogy december első napjában visszatér. Bécsi sikerei közül is idevonja, a vidéki városba, az az őszinte nagy csodálat és szeretet, amelylyel az aradi közönség elhalmozza.

December 8-án hétfőn a Sevillei borbély Rosináját énekli és szerdán december hó 5-ikén hangversennyel bucsuzik tőlünk. Rosina a legközelebbi kóloratur szerep; ebben hódított meg bennünket, amikor ez év tavaszán először színpadunkra lépett. A művész a Sevillei borbély II. felvonásában betétül Schubert: A koronagyémánt című műdalát énekli.

A Sevillei borbélyban Treville kisasszonnyal együtt a budapesti m. kir. operaháznak két kiváló művésze: Mihályi József és Hegedűs Ferenc is fellép. Figarót — Mihályi, doktor Bartolót — Hegedűs, Almaviva gróf pedig lovag Ferrari énekli.

Szerdán hangversenyben bucsuzik a művész. A koncertben Hegedűs Ferenc is részt vesz két énekszámmal. A színtársulat tagjai szerdán A két öreg című egyfelvonásos vígjátékot adják elő. Mindkét estére felemeltek a helyárakat. A hétfői est B. bérlészünetben, a szerdai est C. bérlészünetben megy.

* Az Uránia tárlata Az Uránia, állami ellenőrzés alatt álló múltézet tárlata jövő hó 7-én nyílik meg a megyeház dísztermében, melyet Károlyi Gyula gróf főispán és Dálnoki Nagy Lajos alispán készséggel engedtek át e célra. Holnap érkezik Aradra Tolnay Ákos, a kiváló portraifestő, az intézet igazgatója, a tárlat rendezése céljából.

* A Baccarat szerzőjének új darabja. A párisi Renaissance színházban Bernstein Henry A tolvaj című háromfelvonásos színműve vár bemutatóra. Az újdonság a régebbi melodramához hasonló „érzékeny játék”, detektív kísérettel. A Baccarat szerzőjének új darabjában a főszerepet egy kövér pénztárca játsza. Egy gazdag földbirtokosnak tudomására jut, hogy őt rendszeresen meglopják. Valami ürügy alatt becsempészelt a házba egy párisi titkos rendőrt. Ennek sikerül kiszimatolnia, hogy a föld birtokos kamasz fia és a házgondnok szép felesége (Le Batgyné asszony) között gyanús egyetértés uralkodik. A földbirtokos, az összes családtagok, vendégek és szolgáloményzet jelenlétében követeli a titkos rendőrtől, hogy nevezze meg a tolvajt. Mire a detektív azt feleli, hogy a tolvaj nem más, mint a tulajdon édes fia! . . . A valóságban úgy áll a dolog, hogy a fiatalembert teljesen ártatlanul éri ez a vád; ő azonban az egybegyűlt családi tanács előtt nem tagadja, hogy tolvaj, sőt atyjának át is adja a corpus delicti-t, a kövér pénztárcát, benne a hiányzó pénzzel. Lovagiasan feláldozta magát azért a nőért, aki az igazi tolvaj: a gondnok feleségeért, akit örülten szeret. Ettől a nem remélt hősi tettől meghatottan elhatározza a szép asszony, kit a fényűzési vágy készített a bűnös cselekedetre, hogy az erény útjára tér és bűnbánóan omlik neki megbocsátani kész férje karjaiba. Az ifjú pedig elutazik Marokkóba.

* A Családi Regénytárban a Szent István Társulat kiadásában két újabb kötet jelent meg. A 47. számú Geneviève meglérése C. Lamiraudie francia elbeszélő műve. Ez a kis regény érdekességével és tisztaságával fogva minden fiatal nő könyvespolcának kedvessége lehet. A 48. számú Spanyol képek címen D. Louis Colomba öt elbeszélését és helyzetrajzát adja. Jándi Bernardin fordította. Egy-egy kötet ára köve 1 korona. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában (VIII., Szentkirályi utca 28.) Ugyanott újabban a közvetkező répirat jelent meg: Lourdesi emlékek. Irta Varga Damján dr. (33. sz.) Több szép kép díszíti a füzetet, amelynek ára 40 fillér.

A villanytelep megváltása.

(Városi közlésben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 30

Az aradi villamossági részvénytársaság kizárólagossági joga 1907. január hó 31-ével megszűnik és 1907. február 1-től a villamvillágításhoz szükséges berendezéseket nemcsak a társulat, hanem erre műszakilag képesített vállalkozó is létesítheti. De a társaságnak — mint tegnap megírtuk — mégis beleszólása lesz ebbe, amennyiben a társulatnak — a tanács határozata szerint — joga és kötelessége a berendezéseket, a mérnöki hivatal közbenjöttével felülvizsgálni és az észlelt hiányok pótlását elrendelni.

Ezzel tehát csak névleg szűnt meg a privilégium, de a gyakorlatban nem és a társaság mindaddig élhet felülvizsgálási jogával, amíg a megváltási határidő nem járt le. Tudvalevő ugyanis, hogy a városnak a villamos társasággal kötött és utólag megváltott szerződése szerint a privilégium megszűnése nem esik össze a város megváltási jogával.

Nemrégiben a törvényhatóságban is na-

gyobb vitára szolgáltatott okot ez az utólagosan megkorrigált szerződés, de a törvényhatóság végül is kielégítőnek találta, a tanácsnak ebben a tárgyban tett jelentését.

Hogy miképpen állott elő a kissé furcsa helyzet, ez ismeretes. Annak idején, amikor a villamos társaság felépítette a közműhely telepet, a várossal arra a megállapodásra jutott, hogy a város megváltási joga nem a privilégium megszűnésével egyidejűleg, hanem csak 1914-ben következik be.

A határidő leteltével természetesen joga nyílik a városnak a telep megváltására és bizonyos, hogy a város élni fog ezzel a jogával, mert egyrészt a vállalat jövedelmezősége bebizonyosodott, másrészt a polgárságra nézve is előnyösebb lesz, ha a világítást városi kezelésbe veszik.

Csendélet a képviselőházban.

Egy kínos affér.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 30

A képviselőház gyorsíródjában mindennapos az összetűzés a tisztviselők és az újságírók közt, akik hosszú idő óta konstatálják, hogy a gyorsíróda személyzetének az az ambíciója, hogy a hírszolgálatot minél inkább megnehezítse. Mivel a gyorsíróda arra való, hogy a beszédeket minél hamarabb kiadja a lapok számára, természetesen, hogy minél fontosabb felszólalás esik meg a Házban, annál nehezebben és annál később jut az újságírók kezébe.

Tegnap Szerényi József államtitkár egy óra körül befejezte a beszédét, de negyed három órakor még nem volt kész a gyorsíróda a beszéd sztenogramjának lemásolásával. Rudas Izsó, a M. T. Iroda egyik szerkesztője a fölött méltatlankodásának adott kifejezést, a mire Peregriny János dr., a gyorsíróda helyettes főnöke rávált:

— Ne ordítson itt, mert a szolgálival vezettem ki!

Az éles szóváltásba Lenkey Gusztáv, az országgyűlési laptudósítók egyik szindikusa is beavatkozott és tiltakozott az ellen, hogy a Ház alkalmazottjai ilyen hangon beszéljenek az újságírókkal. Peregriny nekitámadt:

— Magát is ki fogom vezetni!

— Fogja be a pofáját! — fakadt ki Lenkey. Kicsoda maga?

Peregriny erre nagyon egyszerűen felelt. Azt mondta:

— Alávaló, komisz!

Lenkey ma a gyorsíró főnököt Olay Lajos és Farkasházy Zsigmond képviselők által provokáltatta. De az újságírók gondoskodni fognak arról, hogy ez az ügy ne intéződjék el lovasias formasságokkal, hanem a Ház fegyelmi fóruma is foglalkozzék vele.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Boros Béni kör tagjaihoz. Értesítjük a t. tagtársakat, hogy a kör helyisége a mai naptól kezdve (Forray-utca 8. sz. alatt (Krenner-főie ház) van, ahol szombaton este 8 órakor fog tartani az ösmérkedési estély, melyre külön meghívókat nem bocsájtottak ki. Az elnökség.

(*) Az aradi építészeti és műszaki rajzoló egyesülete szombaton este 8 órakor a saját helyiségében (Weltzer János-u. 13. szám I. emelet) egyetemes ülést tart. Tárgyak: a vasárnapi munkaszünet érvényesítése iránt teendő lépések megállapítása; a legutóbb kiküldött bizottságok beszámolója; újabb bizottságok megválasztása. A tárgy fontosságára való tekintettel kéri az elnökség a tagok minél nagyobb számban való megjelenését.

HIREK.

— **A képviselőház szünetel.** Budapest-ről táviratozzák: A kormányhoz közel álló forrásból jelentik, hogy a kormány eredeti elhatározásától eltérően a jövő héten, amikor a magyar delegáció érdemleges munkájába fog szüneteltetni a Házat.

— **Andrássy beszéde falragaszokon.** Budapest-ről táviratozzák: Politikai körökben elterjedt hír szerint *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszternek november 26-iki képviselőházi beszédét a nemzetiségi kérdéssről az egész országban minden községben valamennyi nemzetiség nyelvén *falragaszokon* fogják a lakosság tudomására hozni.

— **A légberöpült gyár.** Berlinből táviratozzák: Az anneni roburit-gyár robbanásánál megöltek száma a negyvenre emelkedett. Minthogy még sokan hiányznak, attól tartanak, hogy a halottak száma még ezután is lényegesen emelkedni fog. A császár kiküldöttje, Schell altábornok, a főnök, a kormányelnökök, a dortmundi és witteni főpolgármesterek, a tartományi tanácsosok tegnap este Annenbe érkeztek. A császár 25.000 márkát adott a károsultak részére. A császárné legmélyebb részvétét fejezte ki. Az áldozatok hátramaradottai részére mindenfelé gyűjtést indítottak. Wittenből jelentik: Még mindig sok holttest hiányzik. Mások a felismerhetetlenségig meg vannak csonkítva. A roburitgyár alkalmazottai a sebesültek számát kétszázra becsülik. A robbanás színhelyén és annak környezetében minden üzleti élet megakadt. Irodák és műhelyek zárva állanak, az üzletekben egy lelket se látni, a vendégek és sörházak tele vannak vendégekkel, kik a hajmeresztő dráma részletei iránt érdeklődnek.

— **Interpelláció egy egyetemi előadás miatt.** Budapest-ről táviratozzák: *Schwarz Gusztáv* dr. budapesti egyetemi tanár a múlt héten a római jog előadása közben hevesen kifakadt a képviselőházi igazságügyi bizottság álláspontja ellen, amely a Fejérváry kormány megbélyegzését csólozza. Schwarz tanár nyilatkozata miatt Nagy György függetlenségi képviselő interpellációt jegyzett be, amelyet holnap fog a házban megokolni.

— **Szépítőművészeti miniszterium.** Most, hogy a képviselőházban szóvá tették a színházi ügyeknek a kultuszminiszteriumba való áttételét és ez körülbelül befejezett dolog is, érdekes hírt közöl egy fővárosi estülap. E szerint a színházak már a jövő év első felében átkerülnek a kultuszminiszteriumba, ahol egy új osztály körébe fognak tartozni. Az új osztály hivatalos címe lesz: A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriüm szépítőművészeti osztálya. Vezetője: Bezerédj Viktor belügyminiszteri államtitkár lesz, aki színházi körökben nagy népszerűségnek örvend és aki a vidéki színház reformját készülő új hatáskörében megvalósítani. Az új osztályba sorozzák az irodalmi és művészeti ügyeket is, melyeket eddig az előző osztály intézett el. A reform megvalósulása elé művész- és írókörökben nagy várakozással néznek.

— **Farkas Győző — királyi tanácsos.** Az állami tisztviselők országos egyesületének hivatalos lapja jelenti, hogy a király *Farkas Győző* pénzügyi tanácsos aradi pénzügyigazgatónak a *királyi tanácsosi* címet adományozta. A kitüntetés tartalmazó királyi kéziratot a hivatalos lap valamelyik közelebb megjelenő száma fogja közölni. Farkas kitüntetése alkalmából ma már számos barátja és ismerőse üdvözölte, az aradi

pénzügyigazgatóság tisztikara pedig testületileg fogja általános szeretetnek örvendő hivatali főnököknek szerencsekívánatait tolmácsolni. A királynak ez a címadohányozása valóban érdemes és nem igen népszerű hivatalát közmegegyezésre betöltő hivatalfőnököt ért, aki több évi aradi működése során nemcsak alantasnak, hanem a vele érintkező hatóságoknak és egyiközönységnek osztatlan szeretetét és becsülését vitia ki. Farkas tisztelére számos barátja, akik Arad legelőkelőbb köreiből kerülnek ki, a napokban lakomát fognak rendezni.

— **Párba a csabai választás miatt.** Gyuláról táviratozzák: A legutóbbi békéscsabai képviselőválasztás alkalmával *Zsilinszky Endre* előkelő ügyvéd és földbirtokos *Páló Sándor* dr. demokrata jelölt táborában heves beszédet mondott a koalíció ellen. Amikor onnan eltávozott, *Beiczey* alkotmánypárti jelölt hívei inzultáltak *Zsilinszkyt*. *Ruzsicska* Lajos mérnök az egyik gyulai lapban erősen kritizálta *Zsilinszky* eljárását, azt hozván föl, hogy rövid idővel ezelőtt az ügyvéd még támogatta a koalíció jelöltjét. *Zsilinszky* a hírlapi támadásért provokálta *Ruzsicskát*, aki azonban kifogást emelt *Zsilinszky* párbajképessége ellen és ennek elbírálására becsületbírárságot kért. A becsületbírárság tegnap megállapította *Zsilinszky* párbajképességét, mire a felek ma pisztolypárbajt vívtak kétszeri golyóváltással, huzt lépés távozágra. A párbajnál *sebesülés nem történt*. A felek nem békültek ki.

— **Strassnoffot Zágrába vitték.** Budapesti tudósítónk táviratozza: *Strassnoff Ignácot*, a „zágrábi titkár” elkövetőjét a budapesti királyi ügyészség ma reggel a személyvonattal utnak adította Zágrába. *Tarok István* fogházrörmester és egy börtönőr kísérték le Zágrába a híres szőlőhámost, aki rövid ideig tartó politikai szereplésével alaposan kompromittálta a zágrábi érseki udvart s a *Starcevic*-párt vezetőit. A vizsgálóbíró rendelkezése ugyanazzal a vonattal küldik *Strassnoff* bűnügyére vonatkozó összes iratokat s a tőle lefoglalt 1140 korona készpénzt. *Strassnoff* a tegnapi napot nagyon leverten töltötte a fogházban. Bántotta az, hogy a törvényszék átadja a zágrábi bíróságnak. De még ennél is rosszabban esett neki, hogy edes anyja nem jött el a fogházba meglátogatására. Ezt annyira szívére vette, hogy *stíva és fakadt*.

— **Knar Lajos bucsuzása.** Az aradi állami jószágigazgatóság tisztikara holnap, szombaton délelőtt 11 órakor testületileg jelenik meg *Knar Lajos* királyi tanácsosnál, a nyugalomba vonult igazgatóhelyettes jószágfelügyelőnél, hogy kitüntetése alkalmából szerencsekívánatait kifejezze és bucsut vegyen a nagy szeretetnek örvendett főtitkarsági elöljárójától. Itt említtük meg, hogy a hivatalos lap mai száma közli *Jinosy Győző* aradi jószágigazgatósági titkárnak jószágfelügyelővé történt kinevezését.

— **Halálozás.** *Kiss Józsefné* szül. *Mihályovits* Mária tegnap *Ménese* 53 éves korában elhunyt. Az elhunyt régi, előkelő aradi család tagja; anyja, akinek a megyében nagy kiterjedésű birtokai voltak, Aradon ügyvédeskedett, a hetvenes években városi főszpítány volt; bátyja, *Mihályovits* Miklós dr. pedig mintegy húszonhat évvel ezelőtt a fővárosba költözött, ahol most is, mint specialista nőorvos, operatőr és egyetemi tanár működik. Az elhunytat, akit férjén, *Kiss Józsefen*, bátyján, *Mihályovits* dr.-on és nővérén, *Urbán* Gusztávné szül. *Mihályovits* Juliskán kívül kiterjedt, előkelő rokonság gyászol. Aradon a felsőtemető halottas házában helyezték ravatalra, ahonnan holnap délután három órakor helyezik örök nyugalomra.

Urv. Lebovics Ljónné tizenhét éves viruló szépségű leánya, *László* Mariska, ma délután hosszabb szenvedés után elhalálozott. Temetése vasárnap délelőtt féltizenegy órakor lesz a *Deák* Ferenc utca 88-ik számú gyászaházból.

— **Az új rabbi lemondása.** *Vágvölgyi* Lajos dr. az aradi hitközség újonnan választott rabbija ma — mint értesülünk — levelet intézett *Nemess Zsigmond* dr. hitközségi elnökhöz, bejelentvén állásáról való lemondását. Erre a lépésre az indította *Vágvölgyi* dr.-t, hogy megválasztása disszonanciát idézett elő a hitközség tagjai között. A lemondást a jövő héten hozza *Nemess Zsigmond* dr. a hitközségi előjáróság tudomására. Ugy értesülünk, hogy az előjáróság a lemondást nem fogja tudomásul venni és fel fogja hívni *Vágvölgyi* Lajos dr.-t, hogy lépjen le szándékáról és maradjon meg állásában.

— **A titkár nr mulat.** A pénzügyminiszteriumnak egyik magasrangú tisztviselőjét, — aki széles körben ismert az ő hatáskörén vig bohéméletéről, kalandosabbnál kalandosabb éjszakai életéről, — tegnap éjjel, — amlat fővárosi tudósítónk jelenti, — kellemtelen incidens érte egy józsefvárosi éjszakai mulatóhelyen. Maga az eset, mely a titkár ur följáratására a rendőrségen végződött a következő:

Egy görög éjszaka után — mondjuk *N. N.* — pénzügyminiszteri titkár betévedt a *Kálvária-ter* 2 szám alatt lévő éjszakai kávéház szeparéjába. A harmadrangu kávéházban, ahol a *Jambó* énekesek kornyikálnak, a titkár ur megjelenése nem kis feltűnést keltett, már annyival is inkább, mivel köztudomás szerint a kávéház barátságos falai egész fenállása óta kavics-cillinderes utat láttak, ha egy pillanatra is. A váratlan „vurcs” kifosztásához, akit előbb megkülönböztetett hódolattal üdvözölt a kávéház teljes személyzete, nyomban hozzáláttak. A példával legelől járt *Szöllösi Piroska* kaszáló, aki nyomban letelepedett a „ritka” vendégasztalához s *Weiner Zoltán* főpincérnek intett, hogy hűsönn be egy pár üveg promontori pezsgőt. Reggel azután, mikor a kávéház személyzete megelégedett a „titkár” ur kötekésével, kocsiba ültette s lakására vitette. Csak másnap derült ki, hogy a vendéget *Szöllösi Piroska* *Weiner Zoltán* főpincér segítségével mintegy 600 koronára kifosztotta, meglopta. A károsult panaszára a rendőrség ma délelőtt mind a két vendégfosztogatót letartóztatta s dőbben átkísértette az ügyészséghez.

— **Bírói kinevezés.** A király *Buzás Pál* marosillyei járásbírói jegyzőt a szigetvári járásbíróvá nevezte ki.

— **Pályázat a főszámvevői állásra.** *Intitoris* Kálmán polgármester az Arad szab. kir. város törvényhatóságánál nyugdíjazás folytán megüresedett, évi 8600 korona törzsfizetéssel és 720 korona lakbirtokadóval javadalmazott főszámvevői állásra pályázatot hirdet. A pályázati kérvények *Károlyi* Gyula gróf főispánhoz címezve december hó 15-ig a polgármesteri hivatalban nyújtandók be. Az új főszámvevőt a főispán nevezi ki.

— **Izgatásért elítélt szerkesztők.** *Posen*ből táviratozzák: A büntetőtörvényszék *Majersky* és *Bobowsky* szerkesztőket 200 márka pénzbüntetésre ítélte, mert ezek két cikkben, amelyek az iskolasztrájkokról írtak, a rendeletek iránti engedelmesség megtagadására hívták fel a diákságot.

— **Munkások halálos szerencsétlensége.** *Resic*-ből táviratozzák: Egy házépítésnél szerdán 6 munkás 15 méternyi magasságban volt elfoglaltva, midőn a deszka, amelyen állottak, hirtelen kettétört és öt munkás a magasból lezuhant a földön fekvő vasgerendák közé. *Kettő* azonnal *szörnyethalt*, *kettő* pedig tegnap reggel *kiszemvedett*, az ötödik munkás is a halállal vívódik. A hatodik munkásnak sikerült, a deszka végén állván, megkapaszkodnia és így megmenekülnie a biztos haláltól.

Elveszett foxterrier. Az utcán ma elveszett egy Rolly névre hallgató fehér foxterrier kutya, amelynek egyik szemém fekete karika és a hátán is fekete folt van. A megtaláló jutalomban részesül *Polónyi Jerd* dr. nál, Andrassy tér 22 sz. alatt.

— **Weinberger Ferenc** népszerű ókszerészünk vasárnapi hirdetésére felhívjuk a n. e. közönség figyelmét.

— **Szabó féle** pármal ibolyaszappan a szappanok ideája. Rendkívül kellemes ibolya illata s bőrpuhító, üde hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti Szabó Béla piperezappan gyáros Miskolcon. Darabja 80 fillér, 8 db. 2 korona 20 fillér, kapható Aradon Vojtek és Weisz droguériájában, Földes K. Ring L., Rozsnyay M. gyógyszereszeknél, Brunner Béla, Guttmann és Berger, Glüök Dezső kereskedőknél. Az országos hírű Szabó féle gyermekszappant az anyák figyelmébe ajánljuk. 2928

— **Rakóczi t. metése** Aradon mozgatónyképekben. *Láng festvérek* (ezek ott Kass) étertermében December 1-től kezdve érdekes mozgatónyképekben mutatják be Rakóczi és bujdosó társai hamvai. ak temetését. Ez érdekes és pompás képeken kívül még több új és mutatós képeket mutatnak be. Kezdeté este 8 órakor. Szabad bemenet. Vasárnap és ünneppapokon 30 fill. belépti díj. 2641

— **Egy népszerű.** A „Moll-féle sósborszesz” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatásu, mint a csó szer nyújtatik köszvényes és csúzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára uasítással együtt k 1 90. Szé. küldés naponta u. ár. vétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szál. litó által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vid ki gyógy. szertárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ó gyári jelvényével és aláírásával.

— **Praeservatív** ideális legjobb minőségben Vojtek és Weissnál. 112

SPORT.

+ **Tornászok estélye.** Az *Aradi Tornaegetesület* választmánya elhatározta, hogy a társas érintkezés és a bajtársi szellem ápolása és fejlesztése céljából minden hónap első szombatján társas vacsorát rendez. Ezenkívül minden szombaton este Nagy Lajos „Központu” kávéházában, melyet egy eil kávéháznak választottak, egy külön asztalnál, mely „*Aradi Tornaegetesület*” felirattal lesz ellátva, összejönnek a tagok. Erről a tornaegetesület összes tagjait ez uton is értesíti az elnökiség.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ **Szesz helyett víz.** *Himmel J.* kereskedő cég 1904. október havában húsz hordó harminc fokos szeszt rendelt *Kohn Lajos* aradi kereskedőtől. A szállítmányt a cég képviselője vette át, midőn megállapította, hogy a szesz tényleg harminc fokos. U. öbb azonban kiderült, hogy *Kohn* a hordókba nagymennyiségű vizet öntött a *Himmel* cég a ért feljelentést tett az aradi törvényszéknél *Kohn* ellen. A mai tárgyaláson, amelyet *Köller János* bíró vezetett, kiderült, hogy a manipulációban *Kohn* két kocsis is segédkezett, mért is a bíróság elnapolta a tárgyalást és a kocsisokat is vád alá fogja helyezni.

NAPIREND.

December 1. Szombat. Róm. kath. naptár: Elig püspök. — Protestáns naptár: Elig. — Izraelita naptár: Szabat, Vaj's. — Görög-keleti nap: 7 (november 18.): Plató vértanú. — A nap kel 7 óra 27 perckor, nyugszik 4 óra 10 perckor.

A *Fehér Kereszt-egyesület* ingyenes orvosi rendelőintézte (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Podor Udön délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Változóköny, enyhe, északon, keleten sok helyütt csapadék.

December 1. A világi állami elemi fiú- és leányiskola tanterületének tancsnulatsága (Mátyás Király szálló.) — A Székely otthon és Boros Beni kör estélye este 8 órakor (Forray-utca 3) — A *Rakóczi társaság* közgyűlése este 8 órakor (Magyar király.)

December 2. A filharmonia-egyesület hangversenye délután 5 órakor (Fehér Kereszt.) — Az aradi magániszttviselőik egyesületének közgyűlése délelőtt 11 órakor (Városház.) — Az aradi polgári jótékony négyzet thea-zsurja (Központi Szálló.) — A csanádvarmegyei gazdasági-egyesület közgyűlése délelőtt 10 órakor (Makón, megyeház.)

December 8. Az aradi vasutas szünetesség szórakoztató estélye (Láng-vendéglő.)

December 9. A filharmonia-egyesület hangversenye délután 5 órakor (Fehér Kereszt.)

December 22. Az aradi tornaegyesület disztornázása.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDES

Aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, november 30

Mezőgazdasági szempontból az időjárás eilen semmi kifogásunk sem lehet. A gazdák is meglegedettek eddig vetésük állásával.

Nem mondhatjuk ezt a gabonaüzlet menéről, mert az még mindig nehézkes.

A mai gabonapiacra nagyobb hozatal volt. Tengeriből is már meglehetősen mennyiséget hoznak be.

A mai piacon eladásra került kb.:

4000 mm. tuza 6 60—6 80.

800 mm. új tengeri 4.10—4.20.

Névleges jegyzés:

Zab 6 10—6 20.

Árpa 5 70—5 80.

Rozs 5 30—5 40.

Arak koronaértékben, 50 kilónként értendők.

— **A borügynöki intézmény reformja** A kereskedelemügyi és földművelésügyi miniszter felszólítására a *Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete* kidolgozta azokat a kívánalmakat, amelyeket a szőlőgazdák a borügynöki szabályzat alkotásánál figyelembe vétetni óhajtanak. Az óhajtsók főbb pontjai a következők: 1. Borügynök csak az lehessen, azaz borelődést iparüzéleg csak az közvetíthessen, aki erre a hatóságtól borügynöki jogosítványt nyer. 2. Ily jogosítványt csak büntetlen előéletű, nagykoru olyan magyar állampolgár kaphasson, aki 500 koronától 1000 koronáig terjedhető óvadékot letesz, továbbá az ügynöki naplót magyar nyelven vezetni és a köteleveit magyar nyelven kiállítani képes. 3. A jogosítványt a törvényhatóság első tisztviselője adja ki. 4. A kötött üzletekről hiteles naplót kell vezetni, amelyben az eladási áron kívül a bor fajtája, származása és évjáráta, a fizetési feltételek, a szállítás ideje és az átvételi módok legye nek feltüntetve. 5. A közvetítési díj az eladási ár két százalékát se messzetre sem haladhatja túl és felszerésben az eladót, felszerésben a vevőt terhelje. 6. Üzletkötésnél az ügynök legyen köteles mindkét fél érdekeit kellően szem előtt tartani. 7. Az ügynök, ha egyszersmind bortermelő, termelt borát köteles legyen három nap alatt a községi előjárásnál bejelenteni. Az ügynök sem bormérést, sem borkereskedést nem folytathat, sem bort bizományba át nem vehet. 8. Az ügynök minden visszaélése szigorú büntetéssel, ismétlés esetén az engedély elvonásával büntetendők, ugyanoly. 9. A jogosítvány nélkül borügynökösködés. 10. A jogosítvánnyal bíró egyének névsora nyilvántartandó és szaklapokban közlendő.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, november 30

Amerika 1/2 magasabb kínálat és vételkedv mérsékelte. Elvett 20.000 motermazsa változatlan áron. Az áruk 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Áprilisi buza 1907-re . . . . . 7.46—7.47
Rozs 1907. áprilisére . . . . . 6.66—6.67
Zab 1907. áprilisére . . . . . 7.54—7.55
Új tengeri 1907-re . . . . . 5.25—5.26

Zárul 5 órakor:

Áprilisi buza 1907-re . . . . . 7.46—7.47
Rozs 1907. áprilisére . . . . . 6.64—6.65
Zab 1907. áprilisére . . . . . 7.62—7.63
Új tengeri 1907-re . . . . . 5.25—5.26

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény . . . . . 686 —
Magyar hitelrészvény . . . . . 824. —
Rima-Murányi vasmű részvény 569 25
Déli vasút 179.75

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 120—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 124—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 126—128 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: November hó 27. napján volt készlet 30,624 darab, november hó 28. napján főlhajtatott 58 darab, november hó 29. napján elszállított 670 darab, november 29. napjára maradt készletben 30,212 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Nyugodt.

— **Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság** forgalmi kimutatása 1906. évi november 1-től 15-ig. Személyszállítás 1906. november 1-től 15-ig 25826 személy, bevétel 5055 korona — fillér, 1905. november 1-től 15-ig 28989 személy, bevétel 4760 korona — fillér, 1906. január 1-től november 15-ig 497893 személy, bevétel 100888 korona 80 fillér, 1905. január 1-től november 15-ig 470382 személy, bevétel 94962 korona 50 fillér. Teher szállítás 1906. november 1-től 15-ig 2993340 kilogram, bevétel 2950 korona 66 fillér, 1905. november 1-től 15-ig 8274050 kilogram, bevétel 3558 korona 95 fillér, 1906. január 1-től november 15-ig 63420440 kilogram, bevétel 64862 korona 21 fillér, 1905. január 1-től november 15-ig 48788120 kilogram, bevétel 54224 korona 80 fillér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Előfizető. Az *Aradi Közlöny* Nagy Képes Naptárát csakis előfizetők kaphják meg. A díszes kiállításu, vastos könyv könyvtári uton nem lesz kapható.

Erdeklődő. Az illető főnök esete egy külföldi német lapban jelent meg. Az aradi vonatkozás fordítói licencja volt.

Miturus. Minden kérdésére megkapja a részletes felvilágosítást, ha elmegy Aradváros katonai ügyi hivatalába Nagy Ottokár tb. tanácsoshoz.

Nemzeti Színház.

B) bérlet.

B) bérlet.

Sombaton, 1906. évi december hó 1-én

A milliárdos kisasszony.

Operette 3 felvonásban. Francia eszme után írta: Lindau Károly. Zenéjét szerző: Strauss J. Fordította: Mérey A.

SZEMÉLYEK:

Stanley Ross	Ladislai J.	Véry Ákos	Faludi K.
Betty, leánya	Zsigmond A.	Feigenbaum	Borbély S.
Povicska Nasa	Fenyvesy M.	Turteltaub	Nyárai A.
Bolesláv	Szathmári A.	Harmat Évi	Rontai B.
Basaréti	Hunyadi J.	Watson, tanár	Kulcsár L.

Kezdeté este 7 és fél órakor.

CSARNOK.

A kérő.

Írta: Fröhlichné-Kasska Margit. [5]

(Folytatás.)

Déuán a doktorokhoz mentek mindnyájan, ott volt két menyasszony-leány az uradalmi írnok vőlegényekkel és még néhányan a faluból. A leány megint idegenül érezte magát a sok ember között és szinte jól esett, hogy azt az egyet a hosszú bajuszával már régebben ismeri.

Vajamelyik doktorkisasszony zongorához ült, táncoltak. A gyógyszerész szomorúan csüggesztette le a fejét.

— Én nem tudok táncolni, sohasem próbáltam, — mondta.

— Én sem szeretek és nekem nem is szabad.

A férfi boldogan nezett rá, aztán elszontyorodott.

— Az orvos me tiltotta?

— Nem, de nekem vissza kell menni a kolostorba és ott nem szokás a tánc. Az úgy van.

— Mikor kell visszamenni?

— Holnap, — mondta a leány és mintha üvegből volna, olyan közömbös csodálkozással nézett keresztül a furcsa jó báráján.

— Az nem lehet. Majd szólok nagymamának.

Csakugyan, idővel eltűnt mellőle és a leány később vette észre, hogy nagyon hosszan és komolyan tárgyalt nagymamával a sarokban. Vajon miről?

*

— Nem úgy lesz az, — mondta az öreg asszony, otthon vacsoránál. — Majd sorot huzunk, hogy elmegy-e holnap, vagy sem. A bátyádéknak itt bucsubúcskettét rendeznek a kocsmában, a hány urlembert a faluban, mind ott lesz. Nem kell erőlködni azzal a me-néssel.

— De csak addig van szabadságom.

— Beszéd! Ki parancsol neked, ha nem a gyámod. Csakugyan elbolondítottak azok az apácák. Hát innen ugye mehetsz, míg fogatot nem ad a bátyád, nem a te lelkeden szárad a vétek.

— Nem is kellene Kató nagysámnak visszamenni! — szölte el magát a patikus, amíg a leány bámulva nézett az arcába.

— Nekem vissza kell menni, megígértem.

— Hát a bátyád akarja, sohase mégy vissza!

A leány ijedten hallgatott el és megint egészen összezavarodtak a gondolatai. Miért mondják ezt? Nem engedi? Hisz már be-egyezett.

És a vacsoránál megint máskacs, kitartó vágyakozással gondolt a kolostorra. Mi ilyen csend van ott, milyen egyforma egyik nap, meg a másik! Akik ott benn vannak, mind úgy beszélnek és úgy mozognak, mint ő, itt mindenki másképpen. Ez ma még nem is lehetett egy érácskát sem nyugodtan gondolkodni, itt mindenféle emberek járnak és mindenki mást beszél, amire ügyelni kell.

Az új gyógyszerész boldog, slattomos mosolygással toltta elébe a felfordított kalapját és asztalánál mindenki odafigyelt. Két összegöngyölt papírdarab volt benne.

— Huzz ki egyet! — szölte rá a nagymama.

Kihuzta, elolvasták, ez volt:

„Nem megy holnap!“

— Most hadd lássuk a másik cédulát, nincs-e család! — ügyetlenkedett a gyakornok, de a néni szemé mérgesen villant rá és a papírdarabok eltűntek.

A leány nem szölte semmit. Ugy látta, hogy csak írta az egész.

Díj mikor az ágyban volt, újra csak meglátogatta nagymamát. És akkor óvaosan, kerülgetve előbb, aztán haragos merészen prédikálta vele a „nehé-fjé“be, elmondta neki, hogy miről tárgyalt Körösi ur a doktoréknál.

A leány jó háromnegyedórai magyarázat után még egyre értelmetlen, rémült csodálkozással bámult rá.

Hogy őt... feleségül. Hogy ő olyan lesz, mint eddig a nagynéni, azt csinál, amit akar, ura lesz és úgy mondja, „nagyságos asszony,“ dolga pedig nem lesz semmi, mert nagymama örömmel velük marad és minden elrendez. De hát miért van ez, hogy lehet? Ez borzasztó!

Ami új, idogenszerű, fölélmes csak van zaklatott, üdözéses, egyre változó álomban, az volt neki a világi élet. És most egyszerre rátámad minden és körülte mindenki akar valamit,

vele akar, körülveszik, mint az összeesküvők és azt kívánják, hogy ő határozzon. Az akolba s orott kicsi kérdő állat vak ösztönét érezte csak, vissza, vissza az ismerős védelembe, a szűk, de biztos jászó mellé, ahol nem ijeszgetél senmi, a szabadsá, a veszély és a cselekvés kényszerűsége. Miért nitcs itt a nagy-tiszteletű anya, hogy válaszoljon ne yste, miért zaklatják őt...

Nagymama bosszusan dobta rá a takarót.

— Ma meg vagy hibbanva, nem érted a szót. Hát csak gondolkozz rajta ho'napig.

(Vége következik.)

Mindenütt kapható

*Garg-
lele* **Kalodont**

nélkülözhetlen fog-crém, 3945
a fogakat tisztán, fehéren és egészségesen tartja.

IDEGENEK ARADON.

November 30

Fehér Kereszt szálloda. Veres Imre nyugalmazott bíró Budapest. — Kovács József postai-izt Budapest. — Sebestyén Ödön hivatalnok Budapest. — Liczmer Rudolf os. és kir főhadnagy Szászváros — Kottlan Henrik gazdasizt Bócsa-rebes — Lovassy Ferenc birtokos Feketebátor. — Bartha Antal birtokos Szakszentmárton. — Bodnar End e lelkész Szeged. — Török Alfréd nyug. jegyző Körösladány. — Vas Emér segédjegyző Monor. — Canádi Mór kereskedő Makó. — Rubins eja Vilmos kereskedő Makó. — Sip s Albert maganzó és neje Nagykaroly. — Demeter Il. és dr. ügyvéd Kolozsvár. — Kardos Imre gazdálkodó Püspökladány. — Vermes Simon maganzó Nagyikinda. — Klein Izidor kereskedő Satorajauhely. — Fodor Miklós és neje Rózsahegy. — Gel er Miksa kereskedő Temesvár. — Dudás Sándor kereskedő és leánya Dombovár. — Posa Mihály gazdálkodó Szerbittebe. — Révész Salamon kereskedő Betéscsaba. Mezel Mór kereskedő Budapest. Dittler Sándor utazó Budapest. — Philipp Rikárd utazó Budapest. — Murai Sándor utazó Budapest. — Strasszer Saamon utazó Budapest — Lefsovics Izso utazó Budapest. — Neumann Rezső utazó Budapest. — Stern Béa utazó Budapest. — Bokor Mano utazó Budapest. — Spitz Saamon utazó Budapest. — Brück Izso utazó Budapest. — Müller Jenő utazó Budapest. — Ranczner Géza utazó Budapest. — Ofner Béia utazó Budapest. — Fleisszig Sándor utazó Budapest. — Welner Salamon utazó Budapest. — Hacter Emil utazó Budapest. — Munk Salamon utazó Budapest. — Weiler Ede utazó Bécs. — Gross Adolf utazó Bécs. — Ungar Mór utazó Bécs. — Stern Miksa utazó Bécs. — Krausz Herman utazó Bécs. — Hubert Ernő utazó Bécs — Radó Imre utazó Bécs. — Szöllösy Károly utazó Bécs. — Roth Jenő utazó Bécs. — Fatta Béia utazó Szeged. — Gruber Izidor utazó Szeged. — Faragó Béia utazó Szeged. — Fodor Gyula utazó Szeged. — Nagy Kálmán utazó Kecskemét. — Tauber Salamon utazó Kecskemét. — Niedernayer Arpad utazó Bonyhád. — Fogel Imre utazó Eger.

Központi szálloda. Tesár Bohuslaw mérnök Mezőhegyes. — Horváth Ede dr. Budapest. — Tóth Dezső gazdasz Székesfehérvár. — Hámos Lajos mérnök Gyorok. — Tenner László gyáros Szeged. — Pósik József mérnök Pilsen. — Sulyok István plébános Apáca. — Karácsonyi Sándor dr. ügyvédjelölt Gyula. — Thury Félix dr. ügyvédjelölt Gyula. — Varga Gyula dr. ügyvédjelölt Szeged. — Kümei Sándor gyáros Temesvár. — Klepfil F. gyáros Temesvár. — Jovanovits T gyáros Budapest. — Kuliner Gyula kereskedő Budapest. — Varga István kereskedő Budapest. — Tolnai Siegfried kereskedő Budapest. — Hoffmann Aladár kereskedő Budapest.

— Molnar Ede kereskedő Budapest. — Manner bányamérnök Lupény. — Miliczur Lajos gépészmérnök Szentesre — Herkovits Emil fakereskedő Lugos — Rónai Károly utazó Budapest. — Neuraith Hugó utazó Bécs. — Lukacs Mor utazó Budapest. — Sparger Jakob utazó Budapest — Klein Lajos u szó Ha van — Csiky Dénes br okos Seprős.

NYILTTER.*

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érokoporsó-gyára és temetőrendező Intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetlen jó nő, szerető testvér, sógorcő, nagynéne és rokon

Kiss Józsefné

szül. Mihájlovits Máriaának,

folyó évi november hó 28 án, életének 53 ik és házasságuk 20-ik évében, hosszas szenvedés után Gyorok Ménesen történt gyászszos elhunytát.

A boldogult földi maradványai december hó 1 én délután 3 órakor fognak Aradon, a felső temető halottas csarnokában a gör. kel. szerb egyház szertartással szerint, az ugyanottani családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Aldás emlékére!

Gyorok Ménes, 1906 november 28 án.

Kiss József, férje.	Mihájlovits Arzén, pénzügymin. számtanácsos, unoka fivére.
Dr. Mihájlovits Miklós, fivére.	Mihájlovits Lulzika.
Urban Gusztávné szül. Mihájlovits Juliska, nővére.	Mihájlovits Klára.
Dr. Mihájlovits Miklósné szül. Purman Emília, Lulza.	Mihájlovits Ella.
Mihájlovits Arzénné szül. Radimetzki Gabriella sógornő.	Mihájlovits Olga. ifj. Mihájlovits Miklós. Mihájlovits Pallika. unokahugai és öcscei.

A „Fehér Kereszt“ szálló

téli kertjében

ma, szombaton este

és kir. 33 gyalogezred zenekara Zellner Sándor karmester személyes vezetésével

nagy hangversenyt tart.

Műsor: =====

1. „Maxim“ induló a „Vig özvegy“ című operettből, Lehar F.
2. Nyitány a „Cigánybáró“ ből, Strauss J.
3. „Dunai képek“, keringő, Ertl D.
4. Abránd a „Faust és Margit“ című operából, Gounod Ch.
5. „Musica proibita“, dal szárnykürtre, Gasdeldon.
6. Preludietto a „L' Amice Fritz“ című operából, Mascagni P.
7. „Népszerű hangok“, egyveleg, Kozmák C.
8. Törödékek a „Gül-Babs“ című operettből, összeállította Zellner Sándor.
9. „Lied ohne Worte“, op. 30, Mendelssohn F.
10. „Kunstnotiz“, tipegő, Z liner.

Kezdeté este 8 órakor.

Legközelebbi hangverseny december 8-án.

Kiváló tisztelet el:

Braun Gusztáv,

2913

szállodás.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testület, meggyözteti a köhögést, vialdtkot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlja.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolását.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárhában. — Ára üvegeknél 4.— koron.

JÓKAI MÓR
ÖSSZES MUNKÁI
 100 kötet
 Nemzeti kiadás.

MŰVELTSÉG
KÖNYVTÁRA

KÉPES NAGY VILÁGTÖRTÉNET
GRÁTZ: ZSIDÓK TÖRTÉNETE

és más új nagyobb és kisebb munkák

antiquarice
 taphatók

Teljes könyvtárakat
 egyletek részére
 előnyös
 feltétellel
 szállítunk.

271

Ingusz I. és fia
 könyvkereskedése Aradon
 4842-906, pm.

Pályázati hirdetés.
 Arad szab. kir. város törvényhatóságáról nyugdíjazás folytán megüresedett évi 3600 korona törzsfizetéssel és 720 korona lakberlet-ményvel javadalmazott főszámvevői állásra pályázatot hirdetek és felhívom azokat, kik az 1883. I. t. cz. 17. §-ában meghatározott minősítéssel rendelkeznek és a fenti állást elnyerni óhajtják, felezerelt pályázati kérvényüket mélt. gr. Károlyi Gyula Aradvármegye és Arad szab. kir. város főispánjához címezve 1906. évi december hó 15-ig hivatalomban annál is inkább nyujtsák be, mert az elkésve beadandó pályázati kérvények figyelembe nem fognak vétetni.
 Aradon, 1906. évi november hó 27-én.
Institóris,
 kir. tanácsos,
 polgármester.

M.-Pécskán a főtéren
 Turszky Nándor-féle
 igen jó forgalmu
csemege és fűszer-üzlet
 haláleset miatt
házzal együtt eladó,
 esetleg bérbeadó.

Egy jó karban levő 2 lóerős
gázmotor
 jutányos áron eladó.
 Bővebbet a kiadóhivatalban.

919-1906
Hirdetés.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminister f. évi 19961-111/c. sz. a. kiadott körrendeletével arról értesít, hogy az ásványolajok szállítása és értékesítése a 112771-1905 sz. körrendelet személy rendelkezéseinek módosítása, különösen pedig ezen körrendelet éretbelépési határidejének lefűggesztése iránt — különböző kereskedelmi és ipari köröknek részint a kereskedelemügyi miniszter urhoz, részint közvetlenül hozzám intézett kéréseim méltányolva, a kért módosítások megállapítása végett szakértői bizottság megválasztását határoztam el, mihez képest az ennek a alapján szükségesnek mutatkozó intézkedések foganatba vételére ezéjából a múlt évi november hó 10-én 112771-1905 sz. a. kiadott körrendeletem 11. §-ában meghatározott éretbelépési határidőt további rendelkezésig ezennel lefűggesztem.
 Aradon, 1906. évi november hó 15-én.
Institóris,
 kir. tanácsos,
 polgármester.

Most jelent meg közel **400** lapon
AZ ATHENAEUM 1907.
Nagy Képes Naptára

48-ik évfolyam. • az 1907-ik évre. • 48-ik évfolyam.

Mindeneket érdeklő, bőséges tartalommal jelent meg az Athenaeum Nagy Képes Naptárának 48-ik évfolyama, melynek minden sora fontos és érdekes tudnivalót mond. Tiszti Csizmára pontos, hivatalos adatok alapján készült, melyek a nyomás napjaink tüzetesen kijavítottak. Tartalmából a következőket emeljük ki: Bélyegilleték, csillagászati naptár, nevezetes korszakok és korszámítások. Törvénykezési szünetnapok. Országos színek. Uralkodóház. Az elmúlt év összes eseményei, eredeti fényképfelvételekkel. Gazdag tartalmu ismeretterjesztő rész. Szépirodalmi részét a legnevesebb írók szolgáltatták. Közhasználati részében a kitűnően tájékozott **Budapesti Kéziratos** Sorsolási értesítő. Posta- és távirat-árszabály. Tudnivalók a postatakarékpénztárról. Bérkocsiszabályrendelet. Külföldi uralkodók. Névnaptárjegyzék. Törvénykezési bélyeg- és illetékszabályok. Ércpénz- és útmérték összehasonlító táblázat stb. stb.

A Nagy Képes Naptár tartós, kemény, díszes vászonkötésben . . . . . **3** koronáért,
 félvászonkötésben . . . . . **2 60** koronáért
 megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó Athenaeum Irodalmi és nyomdai részvénytársulatnál, (Budapest, VII., Rákóczi-ut 54. szám).

Valódi
Perzsa Szőnyegek
 raktára
 Arad, Deák Ferencz-utca 2. sz.
 (Sebessy-féle ház)
Schwartz Zsigmondnál
 létezik.
 Árak 15 forinttól kezdve.

Alapított 1860. **MÜNZI.** **ARAD.** **Állami távbeszélő 213.**

Vadász és gazdászoknak! valamint turistáknak!
 Eredeti angol lábszárak a legdivatósabb színekben.
 Félgyapju párja 3 kor. 20 fill. 699
 Tiszta gyapju párja 3 k. 60 f.-től 5 k.-ig.

uri divat üzlete

Harisnyákban tett óriási bevásárlásaim folytán azon kellemes helyzetben vagyok, hogy azokat rendkívül előnyös árakon adhatom. Legerősebb kötésű őszi és téli férfi harisnyák, remek színekben!

3 pár pamut	Korona	1.50
3 " " csikos	"	1.74
3 " " divat csikos	"	1.80
3 " félgyapju	"	2.—
3 " " csikos	"	2.20
3 " gyapju divat színek	"	2.90

Saját érdekében! vásároljon öltöny-, télikabát- és divatmellény-szöveteket a kizárólagos posztógyári raktárba. **Legszolidabb kiszolgálás.**

Leichner és Fleischer
 Arad, Szabadság-tér 17. 2810
 Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

1885-1906. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a világi kir. járásbírósnak 1905. évi Sp 467/4 számú végzése következtében Dr. Zoltán Eml. ügyvéd által képviselt herceg Sulkovszky József Mária j. vára, Herman György és Tarsai ellen 480 korona s járuléka erejéig 1906. évi november hó 1-én fogatosított kielégítési végrehajtás uján lefoglalt és 2187 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: t. karmány, ökrök, faépületek, ser és k. gabona nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbírósa, 1905. évi V. 514/5. számú végzése folytán 480 korona tőkét követelés, ennek 1902. évi július hó 1. napjától lárt 5% ka-

ma:al és eddig összesen 169 kor. 60 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Bira konyban, adások lakásán leendő eszközzésére 1906. évi december hó 3-ik napjának délelőtti 1/2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvényczikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbit ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az előírt végrehajtandó ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Borosjenő, 1906. évi november hó 17-ik napján.

Nagy,
kir. bír. végrehajtó.

2944

Eladó szőlőoltványok!

Van szerencsem a szőlőbirtokos urak figyelmét felhívni, hogy **addig, míg készítem tart** ez évi szőlőoltványtermésemből kiváló szép, **duz gyökérzetű**

bor és csemege-fajú szőlőoltványok
kerülnek eladásra,

A nagy szárazság következtében kimaradt tőkék pótlására különösen ajánlba om duz gyökérzetű szőlőoltványaimat, továbbá gyökeres Riparia-Portalis és Rupestris-Monticola veszímet.

Az oltványokkal való sikeres pótlási eljárással t. vevőimnek kívánatra szívesen szolgálom.

A fajokra és árakra nézve bővebb felvilágosítással szolgál

WINKLER JÓZSEF

szőlőoltványtermelő

Telefon 410. Arad, Batthyány utca 13. Telefon 410.

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R. T. KIADÁSÁBAN

MEGJELENT.ENDRŐDI SÁNDOR **Kurucz Nótáinak** egykoronás kiadása

Endrédi KURUCZ NÓTÁI minden történetimunkánál és minden tanulmányánál jobban megértetik Rákóczi korának hangulatát, egész gondolat-és érzelmvilágát.

A kuruczvilág öröme, bánata, elcsüggedő melabuja, kitörő lelkesedése, naiv hite és fájdalmas humora megható hűséggel csendül ki Endrédi gyönyörű zongorai verseiből.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadónál (Athenaeum R. T. VII. ker., Kerepest-ut 54)

Ö csász. és Apost. kir. Felségének legfőbb elhatározása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt
XXV-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.389 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény

200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottóvédék kezekedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1906. évi december 20-án fog megtartatni.

Egy sorsjegyek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtstrasse 7. sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözedékekben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottóvédéki igazgatóság

3748

(Államsorsjátéki osztály.)

Teljes kiárusítás!**Hatóságilag engedélyezett****VÉGELELADÁS****Masztig Pál**

Vászon, női- férfidivat áruházában
ARAD, Andrássy-ut 22. szám alatt.

APRO HIRDETÉSEK.

Jó házikoszt

kapható 12 és 2 órára özv. Dosai Istvánnénál Batthyány u ca 83. 2947

Veszünk könyvtárakat

egyes könyveket, Lexikonokat, jogi, szépirodalmi és egyéb munkákat legmagasabb árban Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad 235.

Személyhitel!

Kezes és kezes nélkül katonatisztek, papok, állami, megyei és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjogosultak, halogatók és magánosoknak egyenlegesen 20 évig terjedő kölcsönök törlesztéssel.

Különlegesség: A páris-bécsi, anquété értelemben törlesztjük a jövedelmet.

4% 4% 4% 4%

Jelzálog-hitel!

300 kocsonától feljebb I. II. és III. helyre földet, várost és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdő épületek, malmok, ásványvíz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték háromnegyed részéig. 2688

Építési-hitel!

Építési felrakásokhoz 2-3 részletben oly arányban, a mely arányban az építkezés előrehaladt.

Bank és magánadósok konvertálása. Előnyösen! Solid alapon és gyorsan elsőrangú ingatlanok által: — Elsőrendű ajándékok! — Kérjen prospectust! — Válaszbelég megkellendő!

MELLER L. EGYED,

Budapest, V., Koháry-utca 19.

Zoltán-utca 2. sz. alatt

egy eszösen burokozott különbejárta utcai szoba a földszinten, kiadó. Továbbá ugyanott egy eszös szoba az első emeleten szintén azonnal kiadó. 2926

Köhögés!

Aki ezt meg nem figyeli, az ön-magának ellensége!

Kaiser-féle mell-karamellák.

A három fenyővel. Orvosi ajánlva és megvizsgálva köhögés, rekedtség vagy katarus és elnyálkásodás ellen. 5120 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy amit ígér, meg is tartja.

Csomagja 20 és 40 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen, Hájós Árpád és Rozsnyay Mátyas gyógyszerárban Aradon, és Zombory János gyógyszerárban Uj-Szent-Annán. 2778

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut.

911/906.

A pálya üzembe helyezése.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy vonalunk a megejtett műtárendőri bejárás alkalmával a közforgalomnak átadhatóul találtatott, minél fogva pályánkat

1906. évi december hó 1-én

üzembe helyezük.

A már közhírré tett menetrendben foglalt vonatok közül a nagytekintetű Vasuti és Hajózási Főfelügyelőség hozzájárulása mellett a téli évadban a következő vonatokot fogjuk járattani.

Aradról Gyorokra: a reggel 4 óra 35 perczkor induló 2. sz., a délelőtt 7 óra 36 perczkor induló 6. sz., a délelőtt 10 óra 37 perczkor induló 10. sz., a délután 1 óra 37 perczkor induló 14. sz., a délután 4 óra 36 perczkor induló 18. sz. és az este 7 óra 30 perczkor induló 22. sz. vonatokat.

Gyorokról Aradra: Reggel 4 óra 14 perczkor induló 1. sz., a reggel 5 óra 45 perczkor induló 3. sz., a délelőtt 8 óra 40 perczkor induló 7. sz., a délelőtt 11 óra 45 perczkor induló 11. sz., a délután 2 óra 45 perczkor induló 15. sz. és az este 5 óra 46 perczkor induló 19. sz. vonatokat.

Gyorokról Pankotára: a reggel 4 óra 16 perczkor induló 102. sz., a reggel 5 óra 44 perczkor induló 104. sz., a délelőtt 8 óra 41 perczkor induló 108. sz., a délelőtt 11 óra 46 perczkor induló 112. sz., a délután 2 óra 44 perczkor induló 116. sz. és az este 5 óra 44 perczkor induló 120. számú vonatokat.

Pankotáról Gyorokra: a reggel 4 óra 35 perczkor induló 101. sz., a délelőtt 7 óra 32 perczkor induló 105. sz., a délelőtt 10 óra 35 perczkor induló 109. sz., a délután 1 óra 35 perczkor induló 113. sz., a délután 4 óra 31 perczkor induló 117. számú és az este 7 óra 32 perczkor induló 121. számú vonatokat.

Gyorokról Radnára: a reggel 4 óra 20 perczkor induló 202. sz., a reggel 5 óra 45 perczkor induló 204. sz., a délelőtt 8 óra 42 perczkor induló 208. sz., a délelőtt 11 óra 47 perczkor induló 212. sz., a délután 2 óra 46 perczkor induló 216. sz. és az este 5 óra 46 perczkor induló 220. számú vonatokat.

Radnáról Gyorokra: a reggel 5 óra 2 perczkor induló 201. sz., a délelőtt 7 óra 57 perczkor induló 205. sz., a délelőtt 11 óra 1 perczkor induló 209. sz., a délután 2 óra 1 perczkor induló 215. sz., a délután 5 órakor induló 217. sz. és az este 8 órakor induló 221. sz. vonatokat.

Arad, 1906. november hó 30-án.

Az Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut igazgatósága.

2948

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettnek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll feliratu ónozzattal elszarva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, E., Tuchlauben 9. sz.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárban. 3804

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Mollnak védjeggyét és aláírását tünteti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjeggyét tünteti fel és "A SÓS-BORSZESZ"

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

Karácsonyi Occassió!

Nagy árleszállításokat eszközöltünk összes cikkeinknél.

Csak elsőrendű áru.

Egyes díszszel összeállított ruhák legalkalmasabb ajándék 2, 3 és 4 forintért.

Remek mintázatu mosó-barchetek.

Különleges nagy választék: kötényekben, szörme boá és ezerféle más ajándéknak alkalmas cikkekből.

Kirakatunk megtekintését kérjük, mindenki tájékozást nyerhet és az árak feltűnő olcsóságáról meggyőződést szerezhet.

3811

Rosenblüh H. és Társa.

Egyes kisebb-nagyobb szőnyegek és ágyelők csekély hibával a legjutányosabb árban.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!